

12

09/2012

EENMALIG PVDA-MAGAZINE VOOR DE VERKIEZINGEN OP 12/09/2012

Europa op de keukentafel Maarten van Rossem legt uit

Krijgt Máxima
eigenlijk ook
kinderbijslag?

12 persoonlijke
vragen aan
6 kandidaten

Wie zijn die
drie helden
op pagina 48?

**Diederik
Samsom**
en **Frank
Evenblij**

Gedachten-pingpong

Doe de
Grote Politieke
KENNISQUIZ
Alleen al voor
de prijs!

Daarom stem ik
PvdA, 54 redenen.
Reden 17!

Het geheim van
succesvol Eindhoven.
Hoe doen ze dat?

58.759?
zie pagina 27

Nu al: het voltallige
nieuwe kabinet!
(volgens Hanneke Groenteman)

WAAROM IK PVDA STEM

*Sportjournaliste
Nynke de Jong:*

**‘Net als bij
voetbal:
je steunt
je club’**

‘Ik kom uit een rood nest, heb ook altijd PvdA gestemd. Mijn vader was namens de partij zestien jaar wethouder van de Friese gemeente Wymbritseradiel, nu onderdeel van Sudwest Fryslân. En mijn broer werkt inmiddels ook voor de partij. Mijn stem is een beloning voor hun harde werken.

2

‘Soms voel ik mij linkser dan de PvdA, maar ik zal niet snel op GroenLinks stemmen. Misschien was dat nog mogelijk onder Femke Halsema, maar na het Kunduz-akkoord ben ik zwaar teleurgesteld in die partij. Bovendien vind ik een stem op een grote partij altijd meer waard dan op een kleine partij.

‘Het idee dat jij het goed kan hebben, maar dat je anderen niet aan hun lot overlaat, dat spreekt me aan. De sterkste schouders die de zwaarste lasten dragen, het is de basis die ik van huis uit heb meegekregen. Zelf vind ik onderwijs, ontwikkelingssamenwerking en milieu belangrijke onderwerpen, daar snap ik ook wat van. Wat betreft de oplossingen voor de crisis ben ik sociaaldemocratisch te weinig onderlegd en vertrouw ik erop dat de partij onder Diederik Samsom het juiste doet.

‘Op wie ik ga stemmen? In ieder geval een vrouw. Dat deed mijn moeder ook. Als zestienjarige mocht ik Jeltje van Nieuwenhoven eens interviewen, ook een Friezin. Dat heeft diepe indruk op me gemaakt. Ik heb later op haar gestemd. Daarna ging mijn stem naar Nebahat Albayrak. Het wordt hoe dan ook een PvdA'er. Weet je, een politieke partij is net een voetbalclub, die steun je in goede en slechte seizoenen.’

*Nynke de Jong is columniste en schrijfster van onder meer het dit jaar verschenen boek **Vrouw kijkt sport***

16

42

10

Inhoud

Interview Diederik Samsom	10	Wonen	32
Feiten en cijfers	27	Sport	34
Het droomkabinet	28	Natuur en duurzaamheid	38
Hans Spekmans playlist	42	Kinderbijslag	40
Onze helden	48	Zorg	52
Rode gerechten	55	Veiligheid	57
De politieke kennisquiz	58		

Standpunten

Europa	4	Kandidaten	16
Onderwijs	8	Jetta Klijnsma	22
Groei en banen	18	Henk Nijboer	30
Buitenland	21	Tanja Jadnanansing	36
Economie	24	Ahmed Marcouch	46
		Ronald Plasterk	50
		Lea Bouwmeester	

I2

COLOFON

Het tijdschrift *I2* is een uitgave van de Partij van de Arbeid, speciaal voor de verkiezingen van 12 september 2012. De oplage bedraagt 400.000 exemplaren. *I2* vervangt eenmalig het reguliere tijdschrift *Rood*.

Redactie: Michiel Reijnen en Rob van Vuure (samenstelling), Jurjen Fedde Wiersma
Eindredactie: Rosellie Kommers
Art direction en vormgeving: Paul Pollmann, Fake Booi
Studio Pollmann, Amsterdam
Fotografie: De Beeldredactie, Vincent Boon, Stijn Haanschoten,

Waarom I2?

Elke politieke partij heeft een verkiezingsprogramma. Maar ja, hebben is één, gelezen worden is twee. Dus ontstond het idee: we gaan een tijdschrift maken op basis van dat programma. Interviews, reportages, een cartoon, ‘gewone’ mannen en vrouwen aan het woord.

Eén voorbeeld. In het verkiezingsprogramma van de PvdA staat: maak de kinderbijslag inkomensafhankelijk. Wat betekent dat thuis, in de alledaagse praktijk? Zie pagina 40. Natuurlijk had tijdschrift *I2* acht keer zo dik kunnen zijn. Hadden we het nog steeds met gemak kunnen vullen. Want de PvdA wil veel, en wil veel veranderen.

Zelf was ik jarenlang hoofdredacteur van diverse bladen. Dan weet je: beheers jezelf en bedenk voor de dingen die wel kunnen een aansprekende aanpak. Daarom in *I2* naast veel serieuze praktijk-politiek net op tijd een glimlach, een illustratie, een droomkabinet, een geweldige foto, een verrassende interviewvorm. *I2* verduidelijkt veel en leest als een trein, je zou bijna zin in het verkiezingsprogramma krijgen!

De PvdA doet met dit tijdschrift iets nieuws, een nieuwe manier van breed communiceren. Oplage 400.000! Bereik: 1.000.000!

Doe Nederland een lol en denk even aan *I2*, op 12 september. Héél even maar, 12 seconden is genoeg.

De stembokjes zijn vanaf 8 uur 's ochtends open.

Rob van Vuure, bladenmaker

Daarom I2

Een verkiezingstijdschrift. Met dat idee benaderde Rob van Vuure mij enkele maanden geleden. Hij had er in een column al eens een schets van gegeven. Een mooi en leuk blad. Voor op het strand of op de camping. Gewoon, om doorheen te bladeren tijdens een hopelijk mooie en warme zomer.

En nu ligt het er. *I2* heet het. De *I2* van 12 september, de *I2* van 2012 en de *I2* van ‘5 voor 12’. Zestig pagina's vol mooie verhalen, boeiende mensen en optimisme. Want hoewel het om meerdere redenen 5 voor 12 is, laat dit tijdschrift zien dat Nederland een geweldig land is, met geweldige mogelijkheden. Een land dat na 12 september alleen maar beter kan worden.

Diederik Samsom, lijsttrekker PvdA

34

21

8

Overname van (delen van) artikelen, foto's of illustraties alleen na uitdrukkelijke toestemming van de uitgever.

Partij van de Arbeid
Postbus 1310
1000 BH Amsterdam
0900-9553 (lokaal tarief)
www.pvda.nl
redactie@pvda.nl

I2 verschijnt onder verantwoorde-
lijkheid van het PvdA Partijbestuur.

Hanneke Groenteman, Thomas de Heide, Ronald Hoebe, Bart de Jong, Michael Juffermans, Bas Kromhout, Pim Paulusma, Floor Rusman, Jan Schuurman-Hess, Jan Smit, Stef Verhoeven

Druk: Opmeer Drukkerij bv,
Den Haag

Mariel Kolmschot, Timo Sorber (cover), Wouter Zaalberg
Illustraties: Eric Hercules, Floor Rieder, Gerben Valkema, Vijselaar & Sixma
Medewerkers: Leoni van Amstel, Lodewijk Bleijerveld, Emma Boelhouwer, Erwin Buter, Cordaid, Frank Evenblij,

Ons volledige verkiezingsprogramma is te vinden op www.pvda.nl

**NEDERLAND
STERKER & SOCIALER**

PvdA

Meneer van Rossem, nu ik u toch spreek...

Nog nooit was ‘Europa’ zo impopulair bij de Nederlander. Vanwege de eurocrises en de effecten voor de eigen portemonnee zijn velen afkerig geworden van verdere integratie. **Historicus Maarten van Rossem reageert op 12 veelgehoorde vragen over de Europese Unie.**

1 **Vindt u ook dat de EU een superstaat is?**

‘Het is me een raadsel hoe men op dat idee is gekomen. De Europese instituties geven ruim één procent van het bruto binnenlands product van de unie uit, terwijl de Nederlandse staat ongeveer de helft van het eigen bnp (bruto nationaal product) verteert. Een veelgehoorde klacht is dat Brussel overbodige regeltjes verzint. Die komen echter van lobbygroepen en lidstaten. Neem de invoering van de wietpas. Hebben we die aan Brussel te danken? Nee, die heeft het kabinet-Rutte zelf verzonnen. Ik geloof niet dat veel mensen die tot twee kunnen tellen, die wietpas een verstandig idee vinden. Toch is het ding ingevoerd, met als gevolg een circus van overbodige handelingen: registratie, uitgifte, controle. Het is politiek hartstikke gemakkelijk om als het je even niet bevalt, de EU de schuld te geven. Maar grote delen van het overheidsbeleid heeft Nederland zelf in handen: sociale zekerheid, gezondheids-

zorg, onderwijs. De rol van Brussel bestaat eruit de regelgeving in de verschillende lidstaten zodanig te coördineren dat de economische activiteit soepeler verloopt.’

2 **Hoe ondemocratisch is Europa?**

‘Er is een Europees Parlement dat we als burgers elke vijf jaar mogen kiezen. Het probleem is dat de meeste kiezers niet komen opdagen. Je moet niet tetteren dat je geen invloed hebt als je te belazerd bent om te gaan stemmen. Je kunt zeggen dat het Europees Parlement beperkte invloed heeft en dat de werkelijke macht bij de raad van ministers ligt. Maar als burgers tijdens de afgelopen vijftig jaar niets hadden gezien in de Europese integratie, dan hadden zij alle gelegenheid om te stemmen op partijen die hun standpunt deden. De verschillende verdragen zijn goedgekeurd door een democratisch gekozen Nederlands parlement. Tot voor kort was een grote meerderheid van de Nederlanders Europees gezind.’

3 **Klopt het dat de EU de Nederlandse belastingbetaler bakken met geld kost?**

‘De unie kost bruto ongeveer 220 euro per hoofd van de bevolking per jaar. Daarvan krijgen we een deel terug via de regiofondsen. Netto ligt het bedrag rond de 180 euro. De vraag is: wat levert Europa ons op, als we rekening houden met de voordelen van de gemeenschappelijke markt? Volgens schattingen is dat rond de 2000 euro per persoon per jaar.’

4 **Is het waar dat de kleinere lidstaten niet meetellen?**

‘Op veel terreinen heeft elk land veto-recht. Als de bevolking van Ierland bij het laatste referendum in meerderheid tegen het begrotingsakkoord had gestemd, dan zat nu heel Europa met

de gebakken peren. Een geografische luis als Luxemburg heeft verhoudingsgewijs een invloed waar je u tegen zegt. De kleine landen zijn niet onder-, maar oververtegenwoordigd.’

5 **Europa is er alleen toch maar voor de multinationals?**

‘Ik twijfel er niet aan dat multinationals belang hebben bij een economisch sterk geïntegreerd Europa. Maar de burgers hebben er evengoed voordeel van. Nederland heeft in de loop der jaren heel aardig geprofiteerd van zijn eigen multinationals. Als Nederlandse bedrijven overnames doen in het buitenland, staat iedereen te juichen. Maar als een Duits energiebedrijf een Nederlandse onderneming koopt, is Leiden in last. Dat klopt niet.’

6 **Brussel dringt Nederlands een keihard neoliberaal beleid op, is dat echt zo?**

‘Neoliberalen zeggen juist dat de EU veel te zwaar leunt op het Rijnlandse model, met al die “waardeloze” Duitse sociale maatregelen en die “peperdure” Franse gezondheidszorg. Het is bovendien een misvatting dat de privatisering van de Nederlandse spoorwegen, energiebedrijven en posteries door Brussel is verordonneerd. Daartoe heeft de Nederlandse politiek zelf besloten. Net zoals opeenvolgende kabinetten ons sociaal beleid steeds verder hebben afgebroken. We doen het onszelf aan.’

7 **We hadden toch nooit aan de euro moeten beginnen?**

‘Niet in de huidige vorm. Er zat een weeffout in de muntunie, doordat een

aantal landen met een gebrekkige begrotingsdiscipline is opgenomen. Hun regeringen dachten dat de banken eeuwig geld zouden lenen.

De eurocrisis is ten diepste een bankencrisis. De financiële instellingen hebben op enorme schaal geld uitgeleend aan landen zoals Griekenland, ervan uitgaande dat de rente even laag zou blijven als in de betrouwbare eurolanden. Dat die vlieger uiteindelijk niet op ging, hing samen met de kredietcrisis. Banken hebben onzinnige speculatieve risico's genomen en doen dat nog steeds. Daar zouden we eens politieke campagne op moeten voeren – in Europees verband, want het heeft geen zin zoiets alleen in Nederland te doen.

We moeten de weeffout gebruiken voor verdere financieel-economische en politieke integratie. Ik ben, onder de juiste condities, voorstander van een Europese bankenunie en eurobonds. Rutte zegt – omdat hij doodsbenuwd is voor Geert – dat hij geen “institutionele avonturen” meer wil, maar hij zal er niet aan ontkomen. Terug naar de nationale munt is onmogelijk of onwaarschijnlijk kostbaar. Nu is het zaak de Europese samenwerking te redden.’

Waarom kun je niet samenwerken zonder bevoegdheden in te leveren?

‘Wil samenwerking in Europa effectief zijn, dan zul je bevoegdheden moeten centraliseren. In een grotere eenheid is de Nederlandse stem vanzelfsprekend van minder gewicht dan in Den Haag. Maar in hoeverre kan een klein land als Nederland zijn veronderstelde soevereiniteit waarmaken? Onze zelfstandigheid is zeer beperkt. Wij zijn economisch vrijwel geheel afhankelijk van Duitsland en zullen dus de Duitse besluitvorming grotendeels moeten volgen. Bovendien gaat 70 procent van onze export naar EU-landen.’

Wat vindt u van de Europese driepercentsnorm? Die maakt toch onze economie kapot maakt?

‘Nederland heeft zichzelf in een lastige situatie gemanoeuvreerd door voortdurend andere landen de les te lezen. Moet je in tijden van recessie fors op de rem gaan staan met omvangrijke bezuinigingsmaatregelen? Dat lijkt me niet verschrikkelijk handig.

‘Terug naar de nationale munt

is onmogelijk of

onwaarschijnlijk kostbaar’

Lijstduwer

‘Ik ga niet in de kamer zitten, ook al krijg ik genoeg voorkeursstemmen.’ Maarten van Rossem treedt bij de komende Tweede Kamerverkiezingen op als lijstduwer voor de PvdA. Zijn rol als lijstduwer moet worden gezien als ‘een vorm van steunbetuiging aan de partij.’

Ik kan me vinden in het pleidooi van François Hollande om én te bezuinigen én te investeren. Het lijkt me geen grote ramp als het begrotingstekort volgend jaar niet exact op 3 procent komt. Wel moet je op langere termijn streven naar begrotingsdiscipline. Zo creëer je ruimte voor slechte tijden.’

Als Zwitserland zonder EU kan, waarom kan Nederland dat dan niet?

‘Een land als Zwitserland is voluit geassocieerd met de Unie. Het heeft wel de lusten van een vrij handelsverkeer, maar niet de lasten. Daar komt bij dat rijke Europeanen hun geld op Zwitserse bankrekeningen zetten. Deze maffiapraktijken zou de EU niet moeten tolereren.

Overigens is Zwitserland, juist omdat het geen EU-lid is, de afgelopen jaren geconfronteerd met vervelende economische consequenties. Het land wordt beschouwd als een veilige haven voor investeerders, waardoor de frank explosief in waarde is gestegen. De Zwitsers winkelen nu massaal in de buurlanden – in de EU dus.’

De EU had nooit moeten worden uitgebreid met voormalige Oostbloklanden, toch?

‘Toen in 1989 een eind kwam aan de Koude Oorlog, bleven de landen in Centraal- en Oost-Europa verweesd achter. Ze hoorden niet meer tot het Warschau Pact en als zelfstandige economische eenheden waren hun vooruitzichten hopeloos. Via de NAVO en de Europese Unie zijn die landen opgenomen in een grote institutioneel verband en hebben zij de kans gekregen zich te ontwikkelen. Europa

is sindsdien verder gestabiliseerd. Dit strategische aspect van de EU wordt zelden benoemd. Het gaat bijna altijd over economie.

Bulgarije en Roemenië zijn zorgwekkend, maar Polen, Tsjechië en de Baltische landen doen het voortreffelijk. Het kneusje is Hongarije. Niet alleen economisch, maar ook politiek is dat land in het ongerede geraakt. Ik vind dat de EU daar hard tegen moet optreden. Ook in dit opzicht heeft de Europese integratie een heilzaam effect: regeringen moeten zich fatsoenlijk gedragen om lid van de familie te kunnen zijn.

Op de lange termijn moet Europa één arbeidsmarkt worden. Dit impliceert dat mensen uit gebieden met een hoge werkloosheid wegtrekken naar de welvarende gebieden. Als zoiets in de Verenigde Staten gebeurt, zeggen we hoe geweldig de Amerikaanse arbeidsmarkt is. Maar gebeurt het bij ons, dan klagen we steen en been. Het is juist een zegen dat er Polen in West-Europa komen werken.’

En Turkije? Dat hoort als islamitisch land toch niet bij Europa?

‘De definitie van Europa is, anders dan de heer Bolkestein meent, niet religieus. Ik ben ervoor dat Turkije lid wordt. Maar niet volgende week. Eerst moeten de institutionele eisen van de EU worden geëffectueerd. Daarin vertrouw ik Erdogan wel een eind, maar niet honderd procent. Daarvoor zitten er te veel journalisten in de gevangenis. Op de huidige basis kunnen de Turken nog geen lid worden.

Op termijn heeft een Turkse toetreding echter grote voordelen. Met name West-Turkije is economisch zeer dynamisch. Het land beschikt over een jonge bevolking, terwijl West-Europa vergrijsd. Aan het eind van deze eeuw zullen er 20 procent minder Europeanen zijn dan nu. Macro-economisch tikt dat enorm aan.

Problemen genoeg dus voor de toekomst. Die zijn beter oplosbaar met een goed geïntegreerde, boven-nationale Europese autoriteit, dan met het huidige model van los-vaste staten. We moeten streven naar een federaal Europa.’ ■

STANDPUNT EUROPA

De PvdA staat voor een Europa dat banen schept, goede werkomstandigheden afdwingt en een fatsoenlijk salaris voor iedereen garandeert. Een Europa waarin we onze identiteit behouden en waarin we solidair zijn met elkaar. Enkele maatregelen die de PvdA voorstelt:

- We werken aan een Europese agenda van groei en banen.
- Er komt een Europees bankentoezicht.
- We schaffen het maandelijks verhuiscircus naar Straatsburg af: één vergaderplek van het Europees Parlement in Brussel.
- Meer democratie in Europa. Zo moet de samenstelling van de Europese Commissie een afspiegeling van de uitslag van de Europese verkiezingen zijn.

WAAROM IK PVDA STEM

Pinkpop-baas Jan Smeets:

‘Ik stem op Jetta, een vrouw met ballen’

‘Dit jaar ben ik veertig jaar lid van de PvdA. Mijn vader was kompel in een van de Limburgse mijnen en stemde al op de partij. Het was voor mij vanzelfsprekend om lid te worden van deze partij – veel vrienden waren ook lid. In de jaren zeventig werd ik namens de partij lid van de Provinciale Staten in Limburg. Dat heb ik dertien jaar gedaan.

Na al die jaren herken ik me nog altijd in de partijstandpunten, al ben ik het als zelfstandig ondernemer niet helemaal eens met het aftoppen van de hoogste inkomens, zoals het verkiezingsprogramma stelt. Maar dat de partij opkomt voor de arbeider, spreekt me aan. Toen ik zelf bij de Staatsmijnen nog de post rondbracht, zag ik hoe de heren met hoge functies zich een houding aanmaten!

Ik kom nog uit de love-peace-generatie, de protest-generatie. In de jaren tachtig stond ik ook op het Malieveld te demonstreren tegen de komst van kruisraketten. Ik ben nu tegenstander van de JSF. Eén zo’n straaljager kost bijna meer dan de cultuurbegroting. Het kabinet-Rutte heeft 400 miljoen bezuinigd op cultuur, maar gooide wel voor hetzelfde bedrag bommen op Libië. Nou vraag ik je!

Op 12 september stem ik op Jetta Klijnsma, een vrouw met ballen. Ze staat haar mannetje, kijk naar het gevecht dat zij met de vakbeweging is aangegaan. Chapeau daarvoor. Wat ook meetelt is dat ze mij ooit eens in de Kamer heeft uitgenodigd om van iemand uit de cultuurhoek zelf te horen wat hen dwars zat en wat de partij zou kunnen doen. Ze was de eerste die dat deed!’

Jan Smeets is baas van PinkPop

tekst **Thomas de Heide**
beeld **De Beeldredactie**

Boetes voor langstudeerders, afschaffen basisbeurs, verhoging collegegeld voor tweede studies; allemaal plannen die het jongeren in Nederland niet aantrekkelijk maken om te gaan studeren. Terwijl **goed opgeleide vakmensen** over een paar jaar toch echt hard nodig zijn.

‘Studeren moet juist gestimuleerd worden’

Wie: Valerie Bastiaanse (18) **Uit:** Grave
Studie: Verpleegkunde aan de Hogeschool Arnhem en Nijmegen

‘Ouderen zijn je vaak dankbaar’

‘In het eerste jaar van deze opleiding werk ik alleen nog met simulatiepatiënten. Dat zijn acteurs die een bepaald ziektebeeld nabootsen. Volgend jaar ga ik voor het eerst op stage en daar kijk ik nu al enorm naar uit; eindelijk mag ik dan voor echte mensen gaan zorgen. Als ik kan kiezen, dan wil ik na mijn studie het liefst met ouderen gaan werken. Kinderen zijn ook leuk, maar ik merk dat ouderen je vaak dankbaar zijn. Daar tonen ze respect voor. Dat moti-

veert mij extra om dit te doen. Een studie Verpleegkunde kost veel geld. Naast het wettelijk bepaalde collegegeld heb ik veel moeten investeren in boeken. In het eerste jaar doe je vooral theoriekennis op en daar heb ik dikke boeken voor moeten kopen. Alleen al voor dit studiejaar kwam dat uit op zo’n duizend euro extra. Naast mijn droom om in de verpleging te gaan werken, hoop ik dat er ook ooit een medicijn komt dat dementie stopt. Ik vind het verschrikkelijk als mensen die eerst nog gezond en vol in het leven staan, steeds meer dingen vergeten en uiteindelijk vervreemden van hun omgeving.’

Wie: Benjamin Maaskant (18) **Uit:** Rhon **Studie:** Werktuigbouwkunde aan het Albeda College (mbo) in Heijplaat

‘Met techniek kun je overal terecht’

‘Werktuigbouwkunde is echt een van de belangrijkste en meest verantwoordelijke opleidingen die er bestaan en dat zeg ik niet om op te scheppen. Van de apparaten waar medici mee werken, tot de brug waar je overheen rijdt; al deze dingen leer je ontwerpen bij deze studie. De opleiding is erg breed opgezet, waardoor je veel van techniek meekrijgt. Dat vind ik leuk, want het voordeel is dat je later in verschillende sectoren terecht kunt komen. Met Werktuigbouwkunde kun je bijvoorbeeld technisch tekenaar, werkvoorbereider of onderhoudsmonteur worden. In de techniek

valt trouwens nog genoeg te innoveren. Ik hoop bijvoorbeeld dat er in de toekomst veel meer gebruik wordt gemaakt van duurzame materialen als kunststof. Nu werken we vooral met ijzer, maar kunststof kun je heel goed recycleren. Daarnaast gaat dit materiaal heel lang mee en roest het niet. Ik vind het heel belangrijk dat je de opleiding die je volgt écht leuk vindt, dat je er een hart voor hebt. En voor deze studie heb ik dat. Zeker weten.’

Wie: Thu Nguyen (20) **Uit:** Utrecht
Studie: Farmacie aan de Universiteit van Utrecht

‘Farmacie wordt onderschat’

‘Zonder geneesmiddelen ben je nergens. Daarom ben ik zo blij dat ik de studie Farmacie volg. Ik leer hoe ziektes in elkaar zitten, hoe ze veroorzaakt kunnen worden en wat je er als apotheker aan kunt doen. Eigenlijk wilde ik Geneeskunde studeren, maar omdat ik voor die studie werd uitgeloot, ging ik op zoek naar een andere opleiding. Daar kwam Farmacie uit. Net als bij Geneeskunde is het doel van deze studie mensen beter te maken. Dat vind ik ook meteen het mooiste aan dit vak, want ik wil graag iets bijdragen aan de maatschappij. Het liefst zou ik later een eigen apotheek beginnen, maar

dat duurt nog jaren. Na mijn studie wil ik eerst ervaring opdoen door bij een goede apotheker in dienst te gaan. Ik vind het jammer dat dit beroep onderschat wordt; veel mensen denken dat je alleen medicijnen aan het voorbereiden bent, maar er komt zo veel meer bij kijken. Je moet bijvoorbeeld van alle bestanddelen die in een medicijn zitten, verstand hebben. Sommige stoffen mogen absoluut niet bij elkaar komen, anders krijg je een chemische reactie en dat kan levensgevaarlijk zijn. Of ik gratis studeren fijn zou vinden? Ja, natuurlijk! Zeker nu ik op kamers woon, moet ik echt op de centjes letten. Wat ik ook belangrijk vind, is dat er ooit een preventief medicijn tegen kanker komt. Dat moment hoop ik mee te mogen maken.’

STANDPUNT ONDERWIJS

Onderwijs is cruciaal voor de kansen van kinderen. We hebben de ambitie om tot de beste vijf landen van de wereld op onderwijsgebied te horen. Enkele maatregelen die de PvdA voorstelt:

- de langstudeerboete gaat niet door,
- de bezuinigingen op passend en speciaal onderwijs gaan definitief van tafel,
- OV-trajectkaart voor mbo'ers onder de 18,
- verdere schaalvergroting is in het onderwijs niet gewenst,
- meer zeggenschap leraren, leerlingen en ouders over hun school.

tekst **Frank Evenblij**
 beeld **Timo Sorber/Marieke Kalmschot**
 (met dank aan *Lotje & Co*)

‘Veel vrienden ken ik nog van de middelbare school’

In de stilte voor de (verkiezings)storm wordt PvdA-lijsttrekker **Diederik Samsom** geïnterviewd door programmamaker **Frank Evenblij**.

Een ontwapenend gesprek over gelukkig zijn, kaal worden, zijn kinderen en toch ook wat over politiek.

Volg je eigenlijk alles wat erover je geschreven wordt? ‘Nee, niet meer. GeenStijl bijvoorbeeld volg ik al een tijdje niet meer, ook omdat de kwaliteit van de website echt minder goed is dan die vroeger was. De lol is eraf en dan blijft eigenlijk alleen nog maar het hak- en breekwerk over. Dan zoek ik mijn vermaak elders.’

Maar het is momenteel ook een beetje de sfeer hè? Jij twittert ook redelijk fanatiek; ik weet niet in hoeverre je dat persoonlijk doet. ‘Ja dat doe ik helemaal zelf. Tot groot afgrijzen van sommige van mijn medewerkers, die denken “oh mijn god”. Ik deed het al heel lang. En eigenlijk is nu het advies aan mij: “Ga het nou minder doen, want je staat toch wel iets meer in de wind”. Vroeger antwoordde ik op iedereen, alles, altijd.’

Dat je daar tijd voor hebt. Twitter is volgens mij best wel een kotsmedium, waar vooral heel erg gezanikt wordt. Ik twitter niet. ‘Internet begon ook heel lief. En ontwikkelde zich dus vrij rap tot een open riool.’

Zoek je weleens ‘Diederik Samsom’ op? ‘Mijn telefoon faciliteert dat. Let op, dat zal ik je laten zien. Ik heb hier gewoon een ‘mentions’ kolom, en die laat zien wie er allemaal mijn naam heeft genoemd. Dat is positief, negatief, en soms bizar belachelijk.’

En wat doet al die narigheid met je? ‘Je ontwikkelt vrij snel een olifantenhuid. Ik leer mezelf aan, en in dat proces zit ik nu pas hoor, om daarmee om te gaan. Maar inmiddels is het wel het meest rake feedback-medium dat je hebt. Vroeger zat je in een programma en dan kreeg je daarna twintig sms’jes van vrienden en collega’s.’

En die waren altijd positief. ‘Die waren altijd lief. Op een gegeven moment wist je dat als je geen sms’jes kreeg, er iets mis was.’

Moet je je daarvoor niet afsluiten en juist je eigen plan trekken? Doen wat jij denkt dat goed is? ‘Maar je moet ook leren; ik doe dit nog niet zo heel lang. Een voorbeeld, ik zat bij *Nieuwsuur*, bij Twan Huys. Daar werd ik ondervraagd over ons programma, over de hypo-

theekrenteaftrek. Ik gaf toen een voorbeeld. Ik had uitgerekend wat het voor een gewoon echtpaar zou kosten als wij ons plan zouden uitvoeren; wat betaal je dan in 2019 extra? Dat is 15 euro per maand. Ik zei tegen Twan Huys, want die maakte een enorm drama van ons plan, dat moet toch te doen zijn voor iemand die een huis heeft en een inkomen van 60.000 euro per jaar. Ik merkte bij heel veel mensen dat dat voorbeeld enorm hielp.’

Maar je hebt natuurlijk van je voorganger geleerd dat het handig is om wat cijfertjes uit je hoofd te kennen? ‘Nou, ik ben juist vaak geneigd om er zo veel tegenaan te smijten dat mensen het helemaal niet meer volgen. Dan heb ik het over 3 procent en een begrotingstekort dat naar 15 miljard moet en dat er 20 miljard af moet, en dan denkt iedereen: “Ja, hou maar op”. Dus het is nog niet zo eenvoudig om cijfers ook nog in de juiste context te plaatsen.’

Ben je eigenlijk gespannen voor tv-optredens? ‘Bij een live-optreden zoals bij *Pauw & Witteman* ben ik gezond gespannen. En soms net even ongezond gespannen.’

Is dat toegenomen? Ja, er staat nu meer op het spel.’

Maakt je dat onzekerder? ‘Niet zo zeer onzeker, maar de druk neemt toe. Ik moest snel leren, want ik heb maar anderhalve maand de tijd gekregen om daar überhaupt aan te wennen. Ik werd op 17 maart fractievoorzitter, en dan ben je opeens partijleider van de PvdA, de sociaaldemocratische partij in Nederland. En dat is een stroming die al meer dan honderd jaar bestaat, dat schept wel een verplichting.

Hoe vaak heb jij als kind of als jongere bedacht dat dit in het verschiet zou liggen? ‘Het ging in mijn jeugd weleens door me heen, maar ik heb het nooit heel serieus overwogen. Mijn plan was, en dat heb ik ook gelukkig uit mogen voeren, om bij Greenpeace te werken. Dat bedacht ik toen ik 16 was. Ik las een fantastisch boek van Thea Beckman *Kinderen van Moeder Aarde*. Het ging over de aarde na de derde wereldoorlog. Er was zo veel geweld gebruikt dat de aarde was gekanteld. Groenland was op een mediterrane breedtegraad terechtgekomen en gesmolten. De Eskimo’s hadden er een nieuwe beschaving opgebouwd. Maar ze hadden besloten het anders te doen. Ze maakten geen auto’s, want die vervuilen. En ze gingen in volledige harmonie met natuur en milieu en met elkaar om. Vrouwen hadden de macht, want mannen hadden het verkloot. Ik werd erin meegezogen. En in diezelfde tijd ontplofte Tsjernobyl, in 1986. Als zestienjarige ben je extra gevoelig voor dat type gebeurtenissen en wendingen. Dus ik bedacht: ik moet bij de milieubeweging gaan werken en schreef een sollicitatiebrief naar Greenpeace. Na mijn studie Natuurkunde/Kernfysica deed ik dat weer: “Hebben jullie me nodig?” En precies toen die brief daar door

‘Ik ben het gelukkigst als we met zijn vieren in één bed *Shrek II* zitten te kijken’

de brievenbus viel, was Greenpeace verwickeld in een enorme rechtszaak tegen een grote nucleaire fabriek. Greenpeace had een advertentie in de krant gezet met een paar uitspraken die op het randje waren van retoriek en waarheid. Daar was die fabriek een rechtszaak tegen begonnen met enorme schadeclaims. Greenpeace had iemand nodig die kon uitleggen hoe kernfysica nou werkte, dus mocht ik beginnen.’

Precies het goede moment. ‘Ja, en een maand later, in 1995, alsof de duvel ermee speelde, kondigde Jacques Chirac aan om kernproeven te doen op het eilandje Moruroa, in de Stille Zuidzee, de laatste kernproeven door een Europese mogendheid ondernomen. Toen mocht ik blijven. Vanaf dat moment is bij mij het bewustzijn gegroeid dat als je echt iets wilt veranderen, je je dan toch in de democratische politiek moet mengen.’

Ja en dan valt het toch vies tegen wat je met je idealen kan. Politiek bedrijven is toch het sluiten van compromissen? ‘Nee het is het najagen van je idealen. En een middel daarvoor, zoals de rubberboten en de buitenboordmotor bij Greenpeace, is een compromis bij de politiek.’

En toch is dat uiteindelijk niet wat je echt wilt. Dat vind ik het lastige aan politiek. ‘Ja maar het interessante is, dat ik die teleurstelling al te verwerken heb gehad bij Greenpeace. Wij voeren letterlijk tussen walvissen en een Japanse jager in de Zuidelijke IJszee. En toen was de benzine op. Toen wist ik het wel, je kan er niet eeuwig tussen blijven varen. Je moet een internationaal verdrag afsluiten, die Japanners aan boord trekken en zorgen dat ze eindelijk eens een keer ophouden. Dat geldt bij alles. En er is maar één podium waar dat echt kan, dat is in de politiek. Daar ren je niet meteen naar de finishlijn, dat snap ik ook wel. Dat gaat bijna net zo langzaam als bij Greenpeace.’

Het gaat zo langzaam dat je waarschijnlijk het uiteindelijke resultaat nooit zal meemaken, als het daar al op afstevent. ‘Sommige dingen gebeuren niet meteen.’

Hoe ziet de vakantie van een potentieel minister-president eruit? ‘Ik hoop dat die titel niet

aan mij kleeft, want dat zou mijn vakantie een stuk onplezieriger maken. Maar we gaan dit jaar voor het eerst niet naar Terschelling, omdat mijn vrouw vorig jaar ontdekte dat vakantie in Nederland niet meer zo ontspannen was.’

Waar ga je nu naartoe op vakantie? ‘We gaan nu naar Portugal.’

Waar verlang je eigenlijk het meest naar als je vrij bent? ‘Rust in m’n kop.’

‘Ja? Maar dat ga jij de komende jaren absoluut niet krijgen. ‘Jawel. Ik heb methodes, ook nu tussendoor. Dat komt door mijn kinderen. Als ik die naast me en om me heen heb, dan krijg ik afleiding. Dan verplaatsen m’n gedachten zich.’

Ik vind dat heel knap. Ik ben zelf vader van een dochter, sinds een jaar. En ik moet zeggen, ik vind het echt heel lastig om het te combineren. ‘Ik heb ook een dochter. En het cliché dat je verandert op het moment dat ze in de wieg ligt, is gewoon waar. Opeens is er iemand die voor de volle honderd procent afhankelijk is van jou. En jij bent voor de volle honderd procent verantwoordelijk voor haar. Het is liefde, meer nog dan een huwelijk, want daar zitten ook afspraken bij. Met mijn kinderen is het volstrekt onvoorwaardelijk, dat is niet gemaakt of bedacht, het is er. Dat helpt mij om politiek te overleven.’

Hoe vaak zien ze jou? Of hoe vaak zie jij ze? ‘Elke dag. Ik probeer bijvoorbeeld nooit ergens anders te overnachten. Ik rij bijna altijd terug naar huis, dan ben ik er in ieder geval in de ochtend. Zij staan op met mij, en we doen samen het ontbijt. Iets ingewikkelder; mijn dochter moet aangekleed, die is 11 maar heeft een hemiparese. Dus ze is halfzijdig spastisch. Gaat heel goed hoor! Langzaam maar zeker kan ze ook zichzelf al bijna helemaal aankleden en haar brood smeren en zo. Om kwart over acht verandert mijn wereld weer in politiek.’

Zeggen zij papa of zeggen ze Diederik? ‘Papa. Maar mijn zoontje van 5 is heel talig. Die wil er nog wel eens mee spelen. Dan zegt hij opeens vader of Diederik.’

Wat krijgen zij mee van de politiek? ‘Nog heel weinig. Mijn dochter loopt ook cognitief wel wat achter. Ze snappen nu wel een beetje wat ik voor werk doe, maar het echte begrip is er nog niet hoor.’

Maar wanneer ben je van plan om eens goed uit te leggen waar je voor staat? ‘Ja, wat doet papa nou? De wereld een beetje mooier maken, zo ver ben ik gekomen Maar hoe doe je dat dan, is dan de volgende vraag. Door regels te maken, maar dan zijn ze het alweer kwijt. Want wat zijn regels nou? Wat doe je nou met regels?’

Is het niet zo dat, op het moment dat jij aan je kinderen echt goed kunt uitleggen waar je voor staat, je dan misschien wel... ‘Doorbreekt.’

Ja, dat je het dan goed kunt uitleggen. Precies. ‘Ja het zou de ultieme metafoor kunnen zijn.’

Is jouw vrouw hoofdverantwoordelijk voor de opvoeding? Want zij werkt ook. ‘Ze is communicatiehoofd bij IVN, dat is een natuurorganisatie. We hebben elkaar bij Greenpeace ontmoet. Er komt natuurlijk wel veel meer op haar neer. Alle mooie voornemens over emancipatie ten spijt.’

Kijkt zij bijvoorbeeld als jij weg gaat, naar jou om te zeggen of je er goed uit ziet? ‘Ja, nu wel. Omdat ze zich ook realiseert dat dat nu belangrijker is dan een paar jaar geleden. Wat ik nu aan heb, heb ik met haar gekocht.’

Ben je ijdel? ‘Ja, best wel. Maar goed, op een gezonde manier hoop ik.’

Vond je het erg dat je kaal werd? ‘Ja, maar dat vinden volgens mij ook niet-ijdele mannen erg. Het is vervelend. Het zat er wel dik in hoor, mijn vader is zo kaal als wat, dus dat was al vroeg duidelijk. Ik heb het heel lang ontkend. Tot op een gegeven moment mensen in mijn omgeving gingen zeggen “Samsom, het moet er echt af, het gaat gewoon niet meer.” Het moest het er echt af. Klaar. *Das war einmal.*’

Is het mogelijk om echt bevriend te raken met mensen van andere politieke partijen? Echt bevriend? ‘Ik denk dat het mogelijk is, ja. Maar ik heb een kleine vriendenkring. Veel vrienden ken ik nog van de middelbare school. Je doet samen dingen, waarbij je voelt dat je bij elkaar hoort. En dat is daarna nooit meer veranderd.’

Je spreekt politici ook wel eens privé. Mark Rutte lijkt mij bijvoorbeeld echt een aardige, intelligente gozer, en die heeft dan een beslissing genomen om met Wilders in zee te gaan. Zou je iemand dan wel eens een klap willen geven? ‘Maar je weet ook dat... Nee, ik weet het eigenlijk niet. Ik weet niet wat hem daartoe gedreven heeft.’

Dus blijkbaar schuift men dan zomaar alles opzij omwille van macht? ‘Ja, minder cynisch kun je ook zeggen, dat zijn idealen zo belangrijk zijn, dat hij deze ballast op de koop toe wilde nemen om zijn

‘Ik zit in de politiek om mijn idealen na te streven’

idealen een stukje verder te brengen. Dat is een inschatting die overigens verkeerd is uitpakkt, maar dat geeft hij zelf inmiddels ook wel toe.’

Heb je nog wel eens contact met Cohen? ‘Ja. Hij is natuurlijk wel mijn voorganger en het is goed om af en toe met hem te praten.’

Heb je je gerealiseerd dat, ook als je bekwaam bent, zoals in het geval van Cohen, het dan toch zo grandioos kan mislukken, en dat je maatschappelijk een afgang kan beleven? Want dat is bij Cohen wel gebeurd. ‘Ja, maar niet permanent. Ook Job krijgt gewoon weer de plek die hij verdient.’

Maar het heeft Cohen als mens natuurlijk ook wel echt gebroken. Je ziet gewoon dat die man in anderhalf jaar tijd tien jaar ouder is geworden. ‘En ik zag bij de persconferentie waar hij afscheid nam, dat daar al weer 5 jaar af was.’

Hoe vaak heb je, en je kan mij niet vertellen dat het niet zo is, gefantaseerd over het feit dat je minister-president van Nederland zou worden? ‘Het grappige is dat iedere keer dat ik mezelf op die fantasie betrap, ik er ook onmiddellijk weer mee op hou.’

Ja, maar dat gebeurt onherroepelijk, het is een scenario dat voor jou meer haalbaar is dan het voor mij is op dit moment. ‘Het zou kunnen. Ik kap de gedachte direct af.’

Al is die gedachte nog zo kort, wat voel je dan? ‘Je zit in de politiek om idealen na te streven, dan wil je wel op de plek zitten waar dat het beste gaat. Het torentje is zo’n plek. Niet de enige, maar het is wel zo’n plek. Maar het pad ernaartoe is zeer hobbelig.’

Maar het is toch belangrijk om die ambitie wel echt na te streven? Ik denk bijvoorbeeld aan Rutte, dat heb ik van Jort Kelder wel eens gehoord, die had het op z’n zestiende al over het kabinet Rutte I en het kabinet Rutte II. ‘Dat laatste moeten we nog maar zien.’

Wanneer ben je het allergelukkigst? ‘Als we met zijn vieren in één bed *Shrek II* zitten te kijken. Of samen eten, helemaal geen haast hebben. De kinderen liggen dan laat in bed, maar dat geeft niet, want het is de volgende dag toch vrij. Ja, dat is wel het moment dat ik echt het gelukkigst ben.’ ■

twitter: @diederiksamsom
facebook.com/DiederikSamsom

WAAROM IK PVDA STEM

Cabaretier Diederik van Vleuten:

‘Ik ben gecharmeerd van Diederik Samsom’

‘Ik voel me verbonden met de sociaaldemocratie, een politieke traditie van meer dan honderd jaar. Die stroming heeft een niet geringe betekenis voor ons land gehad en kan nog steeds een grote rol spelen. Sociaal en democratie, die twee woorden zijn voor mij reden om PvdA te stemmen. Ik ben heel simpel in die gedachte.

Ook al heeft de sociaaldemocratie in al die jaren veel binnengehaald, er is nog zo veel te doen. We moeten permanent waakzaam blijven. Nog steeds bestaat er in ons land sociale ongelijkheid en zijn er achterstanden die ingelopen moeten worden. Er zijn hele grote problemen bij hele grote groepen en die zal je op een sociale manier moeten aanpakken.

Het verkiezingsprogramma ziet er wat mij betreft helder uit. De ontwikkeling van de democratie heeft mijn speciale interesse. Ik ben benieuwd wat er van het Nationaal Democratie Akkoord terecht gaat komen. De PvdA wil het aanzien van de Kamer verbeteren. Ik hoop van harte dat zij daarin slaagt. Een zaak van groot gewicht, en hoog tijd ook. Geen incidenten, politiek en eindeloze debatten. En ook: goede omgangsvormen binnen de Kamer. Dus ook onze voorzitter: hemd in de broek en moedig voorwaarts!

Op wie ik ga stemmen? Ik ben gecharmeerd van Diederik Samsom. Dat is iemand met veel energie en geestdrift. In debatten staat hij zijn mannetje. Ik ga op hem stemmen, ja. Ik hoop dat hij de komende tijd als een krachtige aanvoerder met inspirerende redevoeringen komt. Hij moet de gelederen sluiten en zorgen dat iedereen dezelfde kant op blijft kijken. De partij kan zich geen enkele misstap meer veroorloven.’

Diederik van Vleuten is cabaretier

12 vragen aan zes PvdA-kandidaten voor de Tweede Kamer. Nummer 2 op de lijst: **Jetta Klijnsma** (1957).

‘Delen delen delen... en dan wel eerlijk’

16

Wordt opgetogen van ‘Als je samen met anderen mooie dingen tot stand kunt brengen. Ik heb daar bij de vakbeweging de afgelopen maanden mooie voorbeelden van gezien. Zo worden veel oudere mensen met een kleine portemonnee geholpen bij het invullen van hun belastingformulier door vrijwilligers van de vakbeweging.’

Grootste ergernis ‘Ik erger me als mensen achter iemands rug om allerlei onzin verspreiden.’

In de politiek door ‘Door mijn oudere zus Rineke, die in Groningen actief was/is voor de PvdA en mij overhaalde om in 1982 mee te doen met de campagne.’

Drijfveer ‘Eerlijk delen! Die eerlijkheid laat nog steeds zeer te wensen over, zowel in Nederland als daarbuiten.’

Favoriete acteur/actrice ‘Adelheid Roosen maakt prachtige, indringende, vrolijke producties op een onorthodoxe manier, samen met mensen uit wijken. Ik zag twee stukken van haar: een met de bewoners van de Oosterparkwijk in Groningen en een met de mensen van een volkstuincomplex in Amsterdam. Bovendien maakte ze

een adembenemende film met haar (dementerende) moeder in de hoofdrol. Daar herkennen mensen met dementerende ouders veel in. Adelheid Roosen staat immer op de bres voor kunst en cultuur. Ik vind het een heerlijk mens.’

Beatles of Stones ‘Beatles, maar het nummer *Imagine* van John Lennon blijft een soort lijflied.’

Favoriete boek ‘Ik las recent *De 100-jarige man die uit het raam klom en verdween* van Jonas Jonasson. Daar wordt met een kwinkslag beschreven dat iedere ideologie uit de vorige eeuw voors en tegens kent.’

Eigenlijk een PvdA’er ‘Tijdens mijn staatssecretariaat op SZW heb ik heel nauw samengewerkt met Marja van Bijsterveldt, toen staatssecretaris op OCW, om de jeugdwerkloosheid te bestrijden. Zij hield jonge mensen langer op school en ik zorgde voor stageplekken en banen. Wij vonden allebei dat jongeren en werkloosheid niet samen mogen gaan. Werk stond centraal en dat vond Marja (net zoals wij van de PvdA) van groot belang.’

Slechte en goede regeling ‘De Wet werken naar vermogen is zowel goed als slecht. Het is prima om mensen

aan de onderkant van de arbeidsmarkt recht op goed werk te geven met ondersteuning en ten minste het minimumloon. De manier waarop het kabinet Rutte deze wet echter heeft uitgewerkt is slecht, omdat er enorme bezuinigingen en plichten aan werden verbonden. Het is dus maar goed, dat het kabinet Rutte is gevallen en de wet nog niet was aangenomen.’

Morgen invoeren ‘Dat de sterkste schouders écht de zwaarste lasten gaan dragen.’

Veel te danken aan ‘Mijn ouders en aan heel veel anderen. Zij duwen me iedere dag opnieuw soms letterlijk door het leven op een vrolijke manier.’

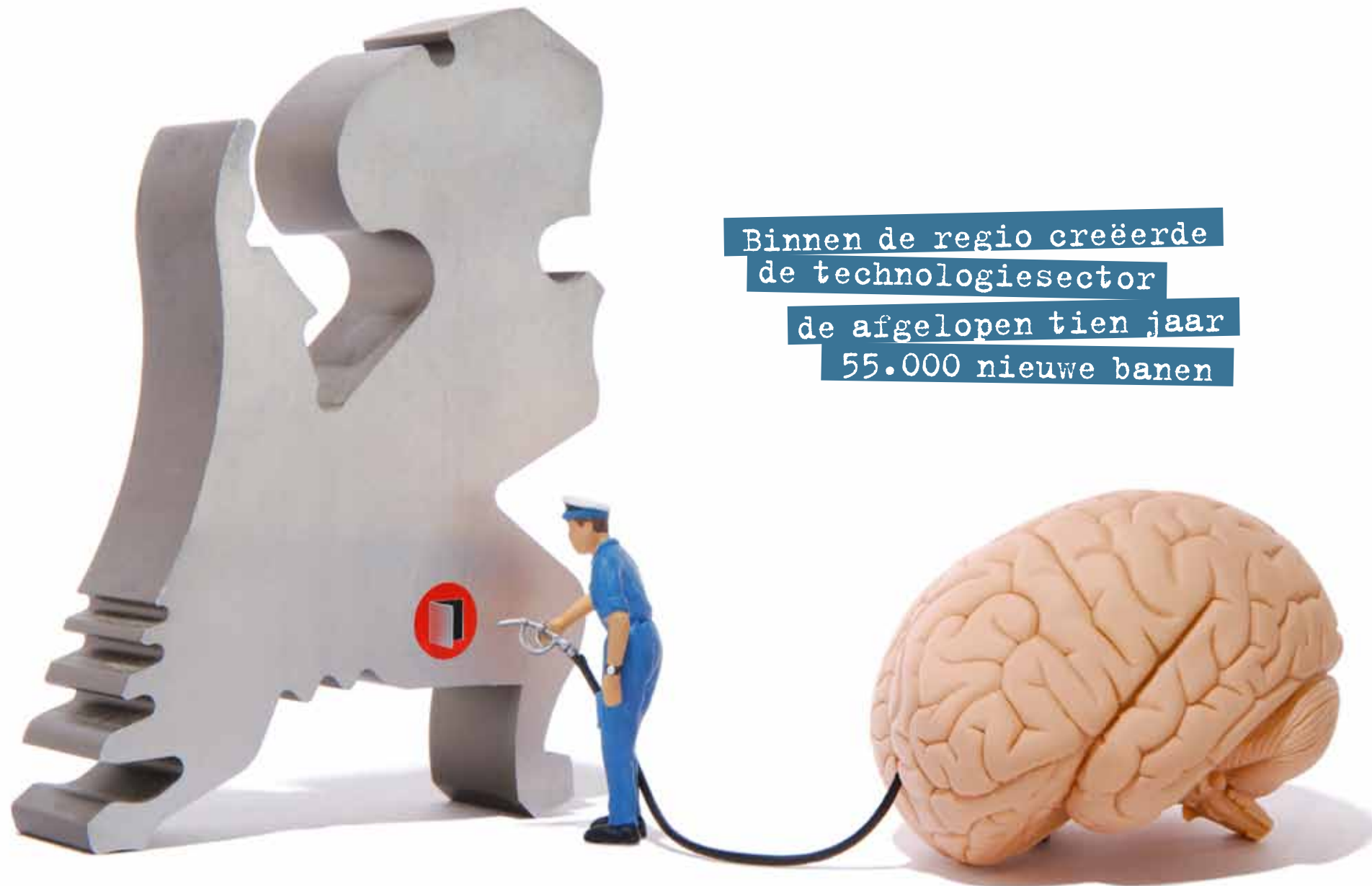
In het vliegtuig naast ‘Naast een van de jongens of meisjes die ik heb leren kennen via het Lilianefonds. Ik ben sinds kort, onder anderen samen met Erica Terpstra, ambassadeur van dit fonds, dat wordt ingezet voor kinderen met een beperking in derde werelanden. Deze kinderen hebben heel weinig hulpmiddelen en ik zet me er graag voor in om ook voor hen perspectief te bieden. Van de zomer ga ik naar India, om kinderen met een beperking en de mensen van het Lilianefonds een hart onder de riem te steken.’ ■

De tandem van Jetta Klijnsma
‘Als wethouder en staatssecretaris had ik een “diensttandem met chauffeur”. Zo bleef ik goed in conditie, want ik ben spastisch en dan moet je in beweging blijven. Pluspunt is ook dat mensen met je op fietsen en je dan allerlei persoonlijke verhalen vertellen. Mijn echtgenoot en ik hebben ook een kleine tandem. Die nemen we mee in de auto en zo kunnen we in heel Nederland fietsen, wat weer handig is tijdens de campagne!’

‘Jongeren en werkloosheid
mogen niet samen gaan’

Het geheim van succesvol Eindhoven

Ondanks de crisis groeit de economie in Eindhoven en omstreken gestaag. Wat maakt Zuidoost-Brabant zo succesvol? Op zoek naar het geheim van de **slimste regio** van de wereld.

Binnen de regio creëerde de technologiesector de afgelopen tien jaar 55.000 nieuwe banen

Het is druk op The Strip, het kloppend hart van de high tech campus Eindhoven (HTCE). Honderden technici van zestig verschillende nationaliteiten flaneren over de kade van het 400 meter lange gebouw. Ze groeten elkaar en maken een praatje, op weg naar een van de restaurants, cafés, winkels of andere centrale faciliteiten. Ze moeten wel, de inmiddels ongeveer achtduizend werknemers van de ruim honderd bedrijven die op de campus zijn gevestigd. Beginnende technologiebedrijfjes, op zoek naar de heilige graal, ondernemers uit het midden- en kleinbedrijf en multinationals als Philips, Atos en NXP. Om deze kenniswerkers zo veel mogelijk bij elkaar te brengen en het delen van kennis te stimuleren, hebben de ondernemingen moeten beloven dat ze afzien van een eigen bedrijfsres-

taurant en vergaderruimte. Daarvoor zijn ze aangewezen op The Strip.

Banengroei

Samen innovaties bedenken die het leven van mensen wereldwijd gezonder, eenvoudiger en interessanter maken, inspireert. En het loont. Terwijl de commerciële vastgoedmarkt in de rest van het land in zwaar weer verkeert, groeide het aantal ondernemingen en werknemers hier sinds het begin van de crisis van respectievelijk zestig naar ruim honderd en van zesduizend naar achtduizend. Het succes van de high tech campus Eindhoven is illustratief voor dat van Zuidoost-Brabant. Van alle particuliere activiteiten op het gebied van onderzoek en ontwikkeling in Nederland vindt 36 procent plaats in deze regio die, naast Eindhoven,

nog twintig andere gemeenten omvat, waaronder Veldhoven, Helmond en Valkenswaard. Die inspanningen werpen vruchten af. Binnen de regio creëerde de technologiesector de afgelopen tien jaar 55.000 nieuwe banen. Terwijl de economie in 2011 slechts 1,2 procent aandikte, bedroeg de groei in Zuidoost-Brabant 3,1 procent. Dat is voor het Intelligent Community Forum, een Amerikaanse denktank, een van de redenen Eindhoven en omgeving in 2011 uit te roepen tot de intelligentste gemeenschap ter wereld.

Historische context

Mede door de globalisering raakte zowel Philips als DAF begin jaren negentig in grote problemen. Beide bedrijven moesten duizenden werk-

nemers ontslaan. Om die gevolgen op te vangen en te zorgen voor nieuwe werkgelegenheid staken bedrijfsleven, lokale en regionale overheden en de kennisinstituten de hoofden bijeen. Dat resulteerde onder meer in de oprichting van Brainport Development, een naamloze vennootschap die zich tot doel stelt Zuidoost-Brabant uit te laten groeien tot een toptechnologische regio van mondiaal niveau. Los daarvan zaten de bedrijven zelf ook niet stil. Zo besloot Philips in 1998 al zijn wereldwijde activiteiten op Research & Development-gebied in Eindhoven te concentreren rondom zijn vermaarde Natuurkundig Laboratorium. In 2003 ging het bedrijf nog een stap verder. Philips' high tech campus gooide de deuren open. Ook andere bedrijven waren welkom.

DAF is inmiddels eigendom van het Canadese Paccar. Maar via Paccar DAF, Benteler (eigenaar van het voormalige Volvo Cars) en VDL is het concern indirect nog steeds prominent in de regio vertegenwoordigd.

Driehoek

De historische context is niet de enige verklaring voor de bloei van de regio. Minstens zo belangrijk is de goede samenwerking tussen bedrijfsleven, overheid en de kennisinstituten (TU Eindhoven, TNO Techniek), die evenredig zijn vertegenwoordigd in het bestuur van de stichting Brainport. Zij bepalen gezamenlijk welke projecten op de agenda komen en dragen in gelijke mate bij in de financiering. Die samenwerking is vrij uniek. 'Er zijn in Nederland tal van dit soort initiatieven,

maar de Brainport is een van de weinige plekken waar de driehoek echt handen en voeten heeft gekregen,' vertelt Sjoerd Romme, hoogleraar ondernemerschap en innovatie aan de TU Eindhoven. 'Vaak ligt het initiatief alleen bij de overheid. Gevolg is een veramtelijking. Een gezamenlijke aanpak zorgt voor commitment.'

Gedeelde kosten

Brainport Development, de high tech campussen en de andere regionale technologieclusters bieden beginnende bedrijven, het mkb en grote bedrijven niet alleen alle mogelijke platforms en faciliteiten, ze voeren ook een strakke regie. Zo focust Brainport zich op vijf technologiegebieden: *High Tech Systems & Materials*, *Food & Technology*, *Automotive*, *Lifetec & Health* en *Design*.

Vanuit die domeinen concentreert de high tech campus Eindhoven zich weer op *Health, Experience* en *Energy*, de campus in Helmond op *automotive* en Veldhoven op biomedische innovaties. Die regie gaat verder. Op de high tech campus Eindhoven zijn er bijvoorbeeld speciale gebouwen voor bedrijven die in dezelfde groeifase verkeren of op hetzelfde gebied onderzoek verrichten. Die bedrijven kunnen faciliteiten en apparatuur delen en elkaar helpen. Goed voorbeeld daarvan biedt het Bètagebouw, waar zo'n dertig start ups actief zijn. Soms gaat de samenwerking nog verder. Zover dat bedrijven zelfs gezamenlijk onderzoek verrichten. Voordeel daarvan is dat ze de vaak torenhoge kosten kunnen delen.

Informele cultuur

Als kennisregio bezit Zuidoost-Brabant nog een belangrijke troef: het gebied is relatief klein (ruim 730.000 inwoners), aanzienlijk kleiner dan de Randstad en er heerst een ons-kent-onscultuur die gepaard gaat met een sterk onderling vertrouwen. Een groot goed, meent Bert-Jan Woertman, directeur marketing en communicatie bij de high tech campus Eindhoven. 'Of je nu wilt of niet, je komt elkaar hier steeds weer tegen. Die nabijheid schept een sfeer van vertrouwen en dat vertrouwen is de olie in de machine.' Gekoppeld aan de Brabantse nuchterheid biedt die informele cultuur ondernemers zeker voordelen, beamen entrepreneurs die binnen de Brainportregio actief zijn. 'Als baas van een klein bedrijf kom je hier vrij gemakkelijk in contact met collega's van grote ondernemingen,' vertelt Jackie Schooleman. Zij is directeur van Virtual Proteins, het bedrijf dat apparaten ontwikkelt waarmee artsen op hun bureau tweedimensionale afbeeldingen van moleculen, eiwitten, cellen, organen en lichaamsdelen kunnen omzetten in 3D.

Ondernemerschap

Schooleman (48), afgestudeerd aan de Design Academie in Eindhoven, liet zich inspireren door de Cave, een *virtual reality* testruimte in de Universiteit van Amsterdam waar mensen in driedimensionale computerbeelden kunnen

gaan staan. 'Ik zag direct mogelijkheden. Een tafelmanier van dit apparaat zou de ontwikkeling van nieuwe medicijnen aanzienlijk kunnen versnellen, artsen zouden sneller kunnen interveniëren en minder fouten maken.' Maar van ondernemen had Schooleman als productontwerper weinig verstand. Ze volgde een jaar lang een cursus bij Biopartner, een programma om ondernemerschap in *life sciences* te bevorderen. In 2003 startte ze Virtual Proteins – eerst aan huis en sinds 2007 vanuit het Bètagebouw op de high tech campus Eindhoven. Inmiddels heeft ze zestien mensen in dienst. Over een jaar of drie zijn dat er zo'n honderd, verwacht zij. Het aantrekken van die kenniswerkers was lastig, maar een stuk gemakkelijker dan het regelen van de financiering, vertelt Schooleman. Met behulp van borgstellingskredieten, waarbij de overheid tot maximaal € 1 miljoen

garant staat voor bankleningen, en *crowdfunding* lukte het haar uiteindelijk voldoende kapitaal los te weken. Binnenkort krijgt het bedrijf een tweede grootaandeelhouder.

Reputatieprobleem

Meer moeite hebben beginnende bedrijven als Virtual Proteins binnen Zuidoost-Brabant om financiers te vinden voor verdere groei. Ook kampen veel technologiebedrijven met een tekort aan kenniswerkers. Relatieve onbekendheid speelt de regio daarbij parten. Hoogleraar Romme: 'Eindhoven heeft wat dat betreft toch een reputatieprobleem. Verstrekken van risicokapitaal kiezen liever voor Londen of Frankfurt als vestigingsplaats, talentvolle techneuten voor internationaal meer aansprekende kennisregio's als Barcelona, Genève of Lausanne.' Volgens Romme kan de regio dit probleem ondervangen door Nederland internationaal meer te promoten als één ecosysteem. Hij wordt op zijn wensen bediend. Amsterdam en Eindhoven hebben inmiddels de handen ineengeslagen om samen 'de nationale kar te trekken'. Ook de nationale overheid kan volgens Romme meer doen om de problemen te ondervangen waarmee kennisclusters kampen. De hoogleraar wijst op de rijksbijdrage aan top technologie instituten, die het slachtoffer dreigen te worden van de bezuinigingen. Ook ziet hij voor de overheid een grotere rol weggelegd bij de lancering van nieuwe innovatieve producten en technieken. Zeker Zuidoost-Brabant, een regio die bovenmatig bijdraagt aan het bruto nationaal product, heeft wat dat betreft volgens Romme nog wat te goed. ■

STANDPUNT GROEI EN BANEN

We hebben groei en banen nodig voor een sterkere economie en een uitweg uit de crisis. We richten ons op versterking van de reële economie. 'Made in Holland' moet op veel meer producten en innovaties komen te staan. Enkele maatregelen die de PvdA voorstelt:

- We bevorderen bedrijfsinvesteringen.
- We stimuleren de bouw- de motor van onze economie- door fiscale maatregelen.
- We ondersteunen nieuwe ondernemingen.

BUITENLAND

tekst Cordaid
beeld Cordaid en Flickr

Elke dag weer drie maaltijden

Dat ontwikkelingssamenwerking wel degelijk vruchten afwerpt, bleek in **Genda Ada** (Ethiopië) waar overstromingsproblemen en voedseltekort verholpen werden door kennisoverdracht.

De lokale bevolking van Genda Ada, dat aan de voet van de Gara Babo-heuvel ligt, gebruikt de heuvel om in het eigen levensonderhoud te voorzien. Ontboscings van de heuvel en ongecontroleerde afgravingen leidden tot enorme landverschuivingen in het regenseizoen en grote problemen bij de landbouw en veeteelt. De dorpsbewoners leefden continu in angst voor overstromingen en hadden regelmatig ernstig voedseltekort. In augustus 2006 kwamen bij een overstroming in Dire Dawa zelfs zeventien mensen om het leven en huizen en landbouwgrond werden verwoest.

Oplossing

Om dergelijke rampen in de toekomst te voorkomen ging de lokale partner van Cordaid Mensen in Nood, JeCCDO, in 2007 praten met de bevolking in Genda Ada over het toepassen van de zogenoemde CMDRR-methode en een rampenrisico-evaluatie te doen. Het leidde ertoe dat de gemeenschap zelf terrassen op de heuvel aanlegde aan en bomen plantte. Hierdoor liep het water niet meer direct van de heuvel af, maar trok het de grond in. Naast deze maatregelen werd er een overstromingswaarschuwingssysteem in gebruik genomen, zodat gezinnen die langs de rivier wonen, tijdig gewaarschuwd

kunnen worden. In dorpjes stroomopwaarts geven contactpersonen, via mobiele telefoons, informatie door over hoeveel regen er valt. De gemeenschap wordt zowel persoonlijk als via de lokale FM-radio gewaarschuwd. Door deze samenwerking is het gevaar van overstromingen afgenomen.

Resultaat

Volgens metingen is er in 2010 evenveel regen gevallen in Genda Ada als in 2006; maar de schade was verwaarloosbaar, dankzij de bouw van de terrassen, dijken en het waarschuwingssysteem. Nu verbouwen de boeren weer graan op de akkers en groeit er gras op de heuvel, waardoor het vee weer voedsel heeft. Aan de voet van de Gara Babo-heuvel geeft de bron nu het hele jaar door water, terwijl er voor de rehabilitatie van de heuvel maar voor een korte

periode water was. Vóór het CMDRR-project leefden de gezinnen op één maaltijd per dag, maar tegenwoordig kunnen de meeste gezinnen zich elke dag drie maaltijden veroorloven.

Samenwerking

Abdelle Muse (45), vader van zes kinderen, woont in het dorpje Genda Ada. Abdelle is al sinds 2008 actief voor het Cordaid Community Managed Disaster Risk Reduction (CMDRR)-programma. Muse: 'Door de CMDRR-training zijn we ons bewust geworden dat we rampen kunnen voorkomen met kennis, toewijding en samenwerking. Voor ons levensonderhoud zijn we afhankelijk van de Gara Babu-heuvel. Doordat er nu planten, zoals gras, op de heuvel groeien kan ons vee weer grazen. We verkopen de melk en kunnen fruit en groente, zoals sinaasappels en papaya's, kweken.' ■

STANDPUNT BUITENLAND

De PvdA wil dat Nederland internationaal weer een voortrekkersrol gaat spelen. Met nieuwe energie gaan wij ons inzetten voor een solidaire wereld. Enkele maatregelen die de PvdA voorstelt:

- We houden ons aan de internationale afspraak om 0,7 procent van het binnenlands product te besteden aan Internationale Samenwerking, bij begrotingsevenwicht pleit de PvdA voor 0,8 procent.
- Nederland neemt het voortouw voor een wereldwijde voedsel- en landbouwstrategie die speculatie tegengaat en zorgt voor een goede voedselvoorziening voor de hele wereldbevolking.

12 vragen aan zes PvdA-kandidaten
voor de Tweede Kamer. Nummer 13 op
de lijst: **Henk Nijboer** (1983).

‘Ik geloof in een progressieve, vrijzinnige samenleving’

22

Wordt opgetogen van ‘Mensen die met enthousiasme en passie hun werk doen. Zoals Karin en Erik van De Limonadefabriek in Streefkerk (Alblasserwaard), waar mijn schoonouders wonen. Zij bouwden onlangs een prachtig nieuw restaurant, drijvend op de rivier De Lek. Ze zijn echte ondernemers die in economisch lastige tijden hun droom hebben gerealiseerd en voor nieuwe werkgelegenheid zorgen.’

Grootste ergernis ‘Overlast op straat en in de tram. Blowen, schreeuwen, harde muziek, nooit betalen: dat voelt onveilig, is onveilig en is onacceptabel. Daartegen moet echt veel harder worden opgetreden!’

In de politiek door ‘Eigenlijk was er meer een praktische aanleiding. Toen ik scholier was, ontstond er in mijn woonplaats Ten Boer veel verzet tegen de komst van een asielzoekerscentrum. Ik vond en vind dat we als rijk land vluchtelingen moeten opvangen en heb daar toen ook in een sporthal voor gepleit. De PvdA in Ten Boer was ook voor en in die tijd ben ik lid geworden.’

Drijfveer ‘Ik geloof in een progressieve, vrijzinnige samenleving. Een sterke economie is daarvoor de basis. Zodat er banen zijn, ondernemers kunnen groeien en we voldoende geld verdienen om onderwijs, zorg en sociale voorzieningen te kunnen betalen. Als econoom en

Groninger zie ik dat het kabinet Rutte er zowel financieel-economisch als sociaal een janboel van heeft gemaakt. Ik heb ideeën over hoe dat beter en eerlijker kan. We hebben het vaak over procenten en cijfers. Ik doe dat altijd in het besef dat achter die cijfers banen van mensen, het inkomen van gezinnen of de zorg voor ouderen schuilgaan. De begroting in evenwicht brengen, moet daarom op een eerlijke en verstandige manier gebeuren. Alleen zo komen we sterker en sociaal uit de crisis.’

Beatles of Stones? ‘Mag ik ook voor André Hazes kiezen?’

Favoriete site/blog ‘Voor mijn werk als econoom zijn sites als fd.nl, economist.com en ft.com onmisbaar. Een blog dat ik nooit oversla, is Zittingszaal 14 van Rob Zijlstra (*Dagblad van het Noorden* – robzijlstra.wordpress.com). Het geeft een beeld van de strafrechtpraktijk in Groningen. Zaken blijken eigenlijk altijd grijs, nooit zwart-wit, en helaas bijna zonder uitzondering triest.’

Vreselijkste tv-programma ‘Ik zap altijd weg bij Studio Sport als FC Groningen verloren heeft. Dat kan ik niet aanzien.’

‘Eigenlijk’ een PvdA’er ‘Tneke van Gent van Groenlinks. Progressief, sterk op sociaal-economisch terrein en pragmatisch.’

Goede en slechte regeling ‘De Nederlandse huisarts is uniek in de wereld. Voor iedereen, arm of rijk, beschikbaar en toegankelijk. Dat is heel belangrijk voor onze gezondheidszorg. De hypotheekrenteaftrek zoals die nu is, is een slechte regeling: duur, oneerlijk en de aftrek schiet het doel, huizenbezit stimuleren, door het prijsopdrijvend effect volledig voorbij.’

Veel te danken aan ‘Leraren op het Wessel Gansfortcollege die ons buiten na de lessen de kneepjes van een goed debat bijbrachten. Politici in de Groningse Provinciale Staten die me leerden hoe gelijk hebben en gelijk krijgen, dicht bij elkaar kunnen worden gebracht. Collega’s bij het ministerie die scherp denken en alle hoeken en gaten van de economie en overheidsfinanciën kennen. En van mijn ouders en zus heb ik geleerd wat werkelijk belangrijk is in het leven.’

In het vliegtuig naast ‘Voormalig President Lula van Brazilië. Hij bracht sterk en sociaal beleid in de praktijk en heeft daarmee tientallen miljoenen mensen uit de armoede weten te verheffen. Misschien wel de meest indrukwekkende sociaal-economische prestatie van het laatste decennium.’

Voor het laatst verliefd ‘Dat is al bijna negen jaar onafgebroken op Simon.’ ■

De trouwring van Henk Nijboer. Op 4 juni 2010 ben ik met Simon getrouwd. Een prachtige dag. Ik realiseer me vaak dat er slechts twaalf andere landen in de wereld zijn, waar mannen en vrouwen met iemand van hetzelfde geslacht kunnen trouwen. In de Tweede Kamer zal ik als econoom heel veel bezig zijn met financieel-economische thema’s, maar politiek gaat natuurlijk over veel meer. Je zou kunnen zeggen dat ik de mooiste dag van mijn leven mede aan de PvdA te danken heb.’

‘De mooiste dag van mijn leven heb ik mede aan de PvdA te danken’

Hebben we over een jaar nog werk? Kunnen we nog met vakantie? Vragen die te maken hebben met de huidige **economische crisis**. Aan de hand van **12 krantenkoppen** beschrijft 12 oorzaken, gevolgen en oplossingen.

Voor een beter begrip...

24

1. Volgens CPB staat tijd door crisis 10 jaar stil

(DE TELEGRAAF, 15 JUNI 2012)

Pas in 2017 zal onze economie weer op het niveau zijn van 2008. Dat is de conclusie van het CPB na doorrekening van het Kunduzakkoord. De belangrijkste reden hiervoor is dat de economische groei tegenvalt, waardoor de overheidsfinanciën nog meer onder druk komen te staan, omdat we met elkaar minder verdienen. Daarom is het zo belangrijk om juist nu extra te investeren om de economie weer in beweging te krijgen. Niet alleen in Nederland, maar in de gehele EU, want alleen samen kunnen we de crisis effectief aanpakken.

2. Ontslag straks sneller

(DE TELEGRAAF, 19 JUNI 2012)

Een van de grote hervormingen die via het Kunduzakkoord nog snel wordt ingevoerd, is de versoepeling van het ont-

slagrecht. Het idee is dat door de huidige, 'starre' ontslagbescherming mensen met flexibele contracten geen uitzicht op zekerheid krijgen, omdat die bescherming te duur is. Met het plan van minister Kamp wordt het voor werkgevers erg makkelijk om mensen te ontslaan. Voor werknemers betekent het dat hun positie zwakker wordt en de onzekerheid toeneemt. Daar komt bij dat er niks wordt gedaan aan de onzekerheid van werknemers in onzekere banen, waardoor dit voorstel alleen maar goed uitpakt voor werkgevers.

3. Werkloosheid nadert record

(DE VOLKSKRANT, 20 JUNI 2012)

In de tweede helft van dit jaar loopt de werkloosheid op tot bijna 7 procent, voorspelt de ING. De afgelopen vijftien jaar zijn er nog niet zo veel mensen werkloos geweest. Dat is een probleem voor ons allemaal, niet alleen voor degenen die hun baan kwijt raken. Want die stijgende werkloosheid schaadt het vertrouwen in onze economie, waardoor we minder uitgeven. Ook onze kredietwaardigheid komt onder druk te staan, omdat we met elkaar minder verdienen. Daarom is het essentieel dat er meer banen komen.

4. Gebrek aan consumentenvertrouwen breekt Nederland op

(DE VOLKSKRANT, 12 JUNI 2012)

De Nederlandse economie blijft kwakkelan. De werkloosheid stijgt en tegelijkertijd dalen koopkracht en huizenprijzen. Hierdoor blijven de uitgaven van Nederlanders ook dalen, simpelweg omdat er onvoldoende vertrouwen is dat het snel weer de goede kant op zal gaan. De vertrouwenscrisis bij burgers aanpakken, dat is volgens De Nederlandsche Bank de beste manier om groei aan te zwengelen. De grote onduidelijkheid die er momenteel heerst op het gebied van de woningmarkt en de arbeidsmarkt, maar ook de commotie rondom de pensioenen zorgt ervoor dat men de hand op de knip houdt. De kortetermijnoplossingen van het Kunduzakkoord maken die onduidelijkheid alleen maar groter. Er ligt dus een taak voor het nieuwe kabinet om op deze punten duidelijkheid te scheppen op de lange termijn. Pas dan krijgen burgers weer vertrouwen en kunnen we uit de crisis groeien.

5. Nederlands banken afgewaardeerd

(DE VOLKSKRANT, 16 JUNI 2012)

Kredietbeoordelaar Moody's heeft de kredietwaardigheid van de grootste banken in Nederland kort geleden afgewaardeerd. Dit geeft aan dat we de stabiliteit van de financiële sector goed in de gaten moeten houden, zeker in Nederland. Onze financiële sector is namelijk relatief gezien een van de grootste van Europa: de verplichtingen die banken op hun balansen hebben staan, zijn bijna vier keer zo groot als ons BBP. Het is daarom van groot belang dat we door goede regelgeving voorkomen dat er weer onverantwoorde risico's worden genomen in de financiële sector.

6. Wetenschappers tegen soepeer ontslagrecht

(DE VOLKSKRANT, 13 JUNI 2012)

Volgens minister Kamp zou de versoepeling van het ontslagrecht tot een stijging van de arbeidsproductiviteit leiden. Minder bescherming, maar meer economische groei. Een

groep wetenschappers heeft aangetoond dat dit niet waar is. Werknemers met een goede bescherming zijn loyaler en werken harder. Dat betekent dat hun arbeidsproductiviteit hoger ligt dan bij mensen met een flexibel contract. Ook ligt de innovatiekracht hoger, omdat er meer wordt geïnvesteerd in scholing en onderzoek. De beperking van ontslagbescherming zoals minister Kamp voorstelt, is dus slecht voor onze economische groei.

7. Innovatie Nederland zit in middenmoot

(DE VOLKSKRANT, 9 JUNI 2012)

Nederland investeert relatief weinig in onderzoek en innovatie. Van een koploper zijn we een middenmoter geworden binnen de Europese Unie. Die investeringen zijn hard nodig, omdat het tot een hogere productiviteit en meer economische groei leidt. Vooral binnen het MKB blijven investeringen achter. Door investeringen een fiscaal voordeel te geven, kunnen ze worden aangewakkerd.

8. Tot en met volgend jaar verdwijnen 44 duizend banen

(DE VOLKSKRANT, 7 JUNI 2012)

Volgens de arbeidsmarktprognose van het UWV verdwijnen er tot en met 2013 nog eens 44 duizend banen. Als er niks aan het beleid verandert, zal eind 2017 het aantal werkzoekenden nog altijd boven het niveau van tijdens de kredietcrisis in 2008 liggen. Dat is geen rooskleurig perspectief. Meer mensen zullen langs de kant komen te staan. Ook vergroot het de druk op de overheidsfinanciën, omdat we met elkaar minder verdienen. Het creëren van meer werkgelegenheid is dus van groot belang om de staatsfinanciën weer op orde te krijgen.

9. Akkoord slechts één jaar Brussel-proof

(FD, 15 JUNI 2012)

Doorrekeningen van het CPB laten zien dat de maatregelen van het Kunduzakkoord maar één jaar voldoende zijn om

25

de drieprocentsnorm van het Stabiliteits- en Groeipact te halen. In 2014 zal het begrotingstekort al weer hoger zijn. Belangrijker echter is dat de groei ook lager zal uitval- len door het akkoord. Daardoor zal er in de jaren na 2013 meer bezuinigd moeten worden, omdat we met elkaar minder verdienen als gevolg van de lastenverzwaringen in het Kunduzakkoord. De focus op de korte termijn heeft dus als effect dat we er op de lange termijn slechter voor staan: de groei valt lager uit, waardoor we nog meer moeten bezuinigen.

10. Kritiek bedrij- ven en bonden op AOW-aanpassing

(FD, 14 JUNI 2012)

Een van de belangrijkste redenen dat het consumenten- vertrouwen in Nederland zo laag is, is de onzekerheid op het gebied van onze pensioenen. Doordat mensen niet zeker weten, wanneer zij hun pensioen zullen krijgen en hoe hoog dat zal zijn, sparen ze meer om zich hier op voor te bereiden. Het pensioenakkoord dat werkgevers en werknemers samen sloten, leek een einde te maken aan de onzekerheid, maar het Kunduzakkoord heeft weer voor verwarring gezorgd. Niet alleen wordt er weinig gedaan voor mensen met zware beroepen, maar ook de hoogte van de pensioenuitkering wordt nu onduidelijk, omdat deze niet meer automatisch zal meestijgen met de lonen.

11. Bijna ieders koopkracht krijgt een tik

(DE VOLKSKRANT, 15 JUNI 2012)

De doorrekening van het Kunduzakkoord door het CPB laat zien dat het besteedbaar inkomen van de meeste huishoudens er volgend jaar op achteruitgaat. Meer dan de helft van de huishoudens moet meer dan 0,75 procent inleveren. De grootste oorzaak hiervan is dat het gros van de maatregelen uit het akkoord lastenverzwaringen zijn die vooral op de korte termijn geld opleveren, maar op de lange termijn niet bijdragen aan het aanjagen van economische

groei. Doordat de koopkracht nog verder daalt, vertragen de maatregelen het herstel van de economie alleen maar.

12. ING: Vooruitzichten woningmarkt versoberen

(VK.NL, 11 JUNI 2012)

De woningmarkt raakt steeds verder op slot. Er worden steeds minder huizen verkocht en daardoor wordt er ook weinig bijgebouwd. Dat betekent niet alleen dat het steeds lastiger wordt om een huis te vinden, maar dat er ook steeds meer banen in de bouw verloren gaan. Volgens een recent onderzoek van ING maken de maatregelen van het Kunduzakkoord het alleen maar erger. Doordat de regels alleen voor nieuwe hypotheke van starters worden aange- past, kunnen starters minder snel een huis kopen. Dat bete- kent dat mensen die graag iets groters willen kopen, minder snel een koper zullen vinden, waardoor de doorstroom ook tot stilstand komt. Dat er iets aan de woningmarkt moet gebeuren is duidelijk, maar die maatregelen moeten de doorstroom wél bevorderen en duidelijkheid en vertrouwen geven op de lange termijn, zodat er ook weer gebouwd kan worden. ■

STANDPUNT ECONOMIE

Een sterke economie staat aan het begin van de uitweg uit de crisis. Groei creëert banen; banen zorgen voor inkomen en vertrouwen. Om hier te komen bezuinigen we de economie niet kapot, maar kiezen we voor een begrotingsbeleid dat zicht biedt op een structureel begrotingsevenwicht in 2017. Enkele maatregelen die de PvdA voorstelt:

- Een eerlijke verdeling van de rekening naar draagkracht.
- We kiezen voor structurele aanpassingen van de woning- markt, arbeidsmarkt en zorg, die het fundament van de Nederlandse economie versterken.
- We kiezen voor innovaties gericht op een duurzame econo- mie.
- Er moet een Europees bankentoezicht komen.

tekst **Leoni van Amstel**

50.587

agenten op straat

16.115

tweets verstuurd door Diederik Samsom (op 3 juli om 14.15 u)

100.000

sociale werkplaatsen in Nederland

62 en 88

respectievelijk vrouwen en mannen zitten er in de Tweede Kamer

16

PvdA-vrouwen in de Tweede Kamer (het hoogste aantal)

24 jaar

het jongste Tweede Kamerlid, Farshad Bashir (SP)

3e

is Nederland op de lijst met gelukkigste landen ter wereld

170

nationaliteiten telt Amsterdam. Met dit aantal staat de stad op de eerste plaats, gevolgd door Antwerpen en New York

67 jaar

het oudste Tweede Kamerlid, Jan de Wit (SP)

58.759

volgers heeft Diederik Samsom op twitter (op 3 juli om 14.15 u)

318.000

leraren telt Nederland

80%

van de leerkrachten in het basisonderwijs is vrouw

€0,68 - €1,20

de prijs van een knipbrood wit

49.000.000

vleeskuikens verbruikt de bio-industrie per jaar

€ 24.814

de Nederlandse staatsschuld per Nederlander

44 jaar, 5 maanden

langstzittend Kamerlid, Duymaer v. Twist (ARP, 1901-1946)

141.859

startende ondernemers in 2011

2,9 miljoen

katten in Nederland

34

jaar heeft de PvdA sinds de oprichting (1946) in de regering gezeten

1 van de 5

werknemers in Nederland is flexwerker

Het (verrassende) droomkabinet van **Hanneke Groenteman**

Dat hebben we allemaal weleens, dié zou minister van Onderwijs moeten worden, dát geweldige mens moet zeker in het kabinet. Soms een reëel idee, soms duidelijk niet realistisch. Maar áltijd leuk. Wij gaven Hanneke Groenteman de vrije hand, en ze nam hem aan. Kabinet Groenteman-1.

28

Mijn droomkabinet heeft geen directe lijn met de werkelijkheid. Als deze droom uit zou komen, zou het op het bordes bij de Koningin al hommeles zijn. Ik heb ook soms tandems of trio's samengesteld, soms solo's. Wie minister en wie staatssecretaris wordt, dat maken ze zelf maar uit. Er zijn ministeries die ik niet heb bemand, er zijn ministeries die (nog) niet bestaan. Mijn criterium om dit droomkabinet samen te stellen was: zou ik vereerd zijn als deze mensen op mijn verjaardag zouden komen. Ja dus, al kennen wij elkaar helemaal niet. Maar we zouden de wereld, te beginnen bij Nederland, drastisch veranderen.

Kijk mee en huiver!

Hanneke Groenteman (Amsterdam, 1939) is journalist. Ze werkte onder meer voor *Het Parool*, de VARA en de VPRO. Ze presenteerde onder andere *De Plantage*, *Zomergasten* en *B&W*. Vanaf 2007 presenteert ze het programma *Sterren op het Doek*. Ook publiceerde ze een aantal boeken: *Doorzakken bij Jamin*, *Dikke dame* en *Bestemming bereikt?* Sinds 2004 heeft ze een opvallende weblog.

Sport
Humberto Tan
Jan Mulder
Martin Šimek
(hart voor sport en publiciteit)

Bezinning en debat
Bas Heijne
(kan denken en debatteren)
Aaf Brandt Corstius & Paulien Cornelisse
(verrassende geesten)

Economische Zaken
Rahma el Mouden
(Marokkaanse zakenvrouw 2012, van schoonmaakster tot zakenvrouw)

Premier
Jetta Klijnsma
(omdat ze zo'n goed hart heeft)
Vice-premier
Alexander Rinnooy Kan
(intelligent en van veel markten thuis)

Financiën
Peter Blom
(directievoorzitter Triodos Bank, dé bank van het ethisch bankieren, vergeten we de antroposofische wortels van de bank)

Onderwijs en Wetenschap
prof. Maaïke Meijer
(hoogleraar genderstudies Maastricht)
Robbert Dijkgraaf
(charismatisch wetenschapper)
Raoul Heertje
(geestig en scherpzinnig)

Kunst & Cultuur
Adelheid Roosen
(dan gebeurt er tenminste iets)
Marc van Warmerdam
(producent, dir. Orkater)
Jan Wolff
(levenskunstenaar, oud-directeur Muziekgebouw aan 't IJ)

Jongeren
Ali Bouali
(slim en snel, gevoel voor media)
Kleine Viezerik
(klinkt goed in een kabinet)

Volks-huisvesting
Liesbeth van der Pol
Francine Houben
Viny Maas
(visionaire architecten)

Volks-gezondheid
Aysel Erbudak
(directeur Slotervaart Ziekenhuis)

Milieu en consumenten-zaken
Antoinette Hertsenberg
(slim en geëngageerd)
Dafne Westerhof
(organisatieadviseur, Het Beloofde Varkensland, integer en bevlogen)

Binnenlandse zaken
Herman Wijffels
(super verstandig en net mens)
Sheila Sitalsing
(scherpzinnig columnist in de Volkskrant)
Bert Wagendorp
(zie boven)

Buitenlandse Zaken
Maarten van Rossem
(heeft overal verstand van)
Femke Halsema
(slim en ervaren in de politiek)

Voeding
prof. Martijn B. Katan
(emeritus hoogleraar Voedingsleer)
Pierre Wind
(omdat hij Pierre Wind is)

Ruimtelijke Ordening
prof. Adriaan Geuze
(eminent landschapsarchitect)

Ouderen
Erica Terpstra
(voor de broodnodige adrenaline)

tekst **Jurjen Fedde Wiersma**
beeld **Vincent Boon**

12 vragen aan zes PvdA-kandidaten voor de Tweede Kamer. Nummer 4 op de lijst: **Tanja Jadnanansing** (1967).

‘Vmbo’ers en mbo’ers vind ik echt belangrijk’

30

Wordt opgetogen van ‘Mijn nichtje van 6, die kan mij zo ontzettend laten lachen.’

Grootste ergernis ‘De Ja, maar-houding: “Dat is al eens geprobeerd.” “Dat hebben wij al gedaan; dat zal niet werken.” Ik denk altijd dat er wel een weg is, misschien een andere dan de standaardroute, maar er is altijd een weg.’

In de politiek door ‘Eigenlijk door Annemarie Hoogland, PvdA-gemeenteraadslid. Na een gesprek waar ik een pleidooi had gehouden voor het behoud van de rechtswinkel Migranten in Amsterdam, zei zij tegen mij: “Je hebt wel een vlotte babbel, je moest maar eens lid worden van mijn partij.”’

Drijfveer ‘Ik ben uiteindelijk echt gaan solliciteren voor een plek in de Tweede Kamer, nadat ik voor de zoveelste keer merkte dat de jongeren die ik echt zo belangrijk vind – de vmbo’ers en de mbo’ers –, gewoon niet op waarde worden geschat. En ja, dan kun je dus langs de kant blijven staan en roepen dat het zo akelig is, maar je kunt er ook echt iets aan gaan doen.’

Favoriete acteur/actrice ‘Mijn favoriete acteur is een Indiase ster: Shahrukh Khan. Mijn favoriete actrice blijft Meryl Streep!’

Beatles of Stones ‘Beatles en wel omwille van jeugdsentiment. In Suriname draaide ik als troost na een slecht proefwerk altijd liedjes van the Beatles; op de een of ander manier vrolijkte dat enorm op.’

Favoriete site/blog ‘Ik kijk heel vaak op scienceguide.nl, dat is een website over onderwijs en innovatie en

ik trakteer mijzelf elke avond op een inspirerende talk op Tedx.nl.’

Favoriete boek ‘Tot voor kort was dat het prachtige boek *Joop Ter Heul* van Cissy van Marxveldt, maar nu is het toch het boek van Martha Nussbaum: *Mogelijkheden scheppen*.’

Slechte regeling ‘Een hele slechte regeling vind ik de langstudeerboete voor studenten die iets te lang over hun studie doen. En vooral het feit dat deze boete zonder enige overgangsregel werd ingevoerd vind ik waardeloos.’

Morgen invoeren ‘Een voorstel waarbij op alle onderwijsinstellingen veel meer wordt uitgegaan van dat wat kinderen wel kunnen, in plaats van alleen maar de focus te leggen op wat niet goed gaat. Gelukkig zijn steeds meer scholen daar ook echt mee bezig.’

In het vliegtuig naast ‘Naast Mark Rutte, naar een verre bestemming, zodat ik hem heel lang kan spreken over de vraag of hij oprecht gelooft dat zijn beleid Nederland sterker en socialer maakt.’

Voor het laatst verliefd ‘Ik ben elke dag verliefd op mijn echtgenoot.’ ■

twitter: @tanjajad
facebook.com: tanja.jadnanansing

De poster van Tanja. ‘Dit is een poster met allemaal lieve wensen van jongeren die ik een lange tijd mocht coachen. Op deze poster schrijven zij welke lessen zij van mij hebben geleerd. Ik weet inmiddels dat ik nog meer lessen van hen heb mogen leren.’

‘Dat de langstudeerboete zonder overgangsregel werd ingevoerd is waardeloos’

tekst **Floor Rusman**
beeld **Wouter Zaalberg**

Onlangs stond op de opiniepagina van *NRC Handelsblad* een opmerkelijk stuk, geschreven door **Floor Rusman**, 26 jaar en bijna afgestudeerd historicus. Zij schreef een treurig verhaal over haar kansen op het vinden van een woning.

Er zijn nog 285 woningzoekenden voor u

32

Als ik door Amsterdam fiets, vraag ik me altijd af wie er wonen achter die ramen en hoe ze aan hun huis zijn gekomen. Ik woon zelf in een leuke buurt, maar ik deel mijn huis met dertig studenten en, sinds kort, een rat. Bestek raakt kwijt. Wijn wordt opgedronken door anderen. De muren beginnen scheuren te vertonen.

Aangespoord door de rat besloot ik te zoeken naar een nieuwe woning. Ik ben tenslotte al 26 en bijna afgestudeerd. Toen ik mij ruim zes jaar geleden bij Woningnet inschreef, kon je na ongeveer zeven jaar een mooi appartementje krijgen. Inmiddels blijken er zelfs voor een woning in Diemen-Noord 225 wachtenden voor mij te zijn. Niettemin schat Woningnet mijn slaagkans in als ‘zeer hoog’.

Het zal er voorlopig niet beter op worden. Een vriendin van me is al meer dan een jaar bezig een sociale huurwoning te zoeken. Af en toe wordt ze uitgenodigd om een woning te bezichtigen in Amsterdam-Noord of Osdorp. Op de sociale huurmarkt gaat zo’n bezichtiging er anders aan toe dan op de koopmarkt. Waar verkopers zich in bochten wringen om hun huis er aantrekkelijk uit te laten zien (bloemen op tafel, appeltaartje in de oven – soms wordt er zelfs een verkoopstylist ingehuurd) hoeven verhuurders deze moeite niet te nemen. Belangstellenden zijn er toch wel. De huizen zien er vaak belabberd uit, met vieze wc’s, rondslingerende herfstbladeren op de

grond – niet ter decoratie – en, in de woorden van mijn vriendin, ‘geel sap dat uit de radiator druipt’. Zij staat drie jaar langer ingeschreven bij Woningnet dan ik. Kortom, op een sociale huurwoning hoef ik de komende jaren niet te rekenen.

Voor een woning bij Studentenwoningweb is het juist weer te laat. Hetzelfde geldt voor de tijdelijke woningen van woningcorporatie Ymere. Deze zijn goedkoop en soms wel twee jaar beschikbaar, maar alleen voor studenten. Een vriend wees mij erop dat Woningnet speciale jongerenwoningen heeft, waarvoor je geen student hoeft te zijn. Ik ging op onderzoek uit, in de veronderstelling dat ik een jongere ben, maar helaas – jongere ben je tot en met je 25ste. Het is een vreemde situatie: zelfs voor de meeste jongerenwoningen heb je zeven jaar inschrijftijd nodig. Hierdoor is er maar een zeer kleine *window of opportunity* om zo’n woning te bemachtigen. Inschrijven kan pas op je achttiende.

De volgende halte in de zoektocht was Stadsherstel, een kleine corporatie die huizen opknappt en verhuurt tegen lage prijzen. Drie jaar geleden was er een mogelijkheid op de wachtlijst te komen. Die heb ik enthousiast aangegrepen. Ik dacht aanvankelijk dat Stadsherstel een gezellige sekte was, waarvan misschien tien mensen lid waren, maar op de website bleek al die tijd te hebben gestaan: ‘Op onze wachtlijst staan ruim 10.000 personen ingeschre-

Floor Rusman (26) in haar studenten-kamer: ‘Ik deel m’n huis met dertig studenten en, sinds kort, een rat.’

‘langstudeerder’. Jongeren die al op hun 22ste afstuderen, moeten nog langer wachten op een sociale huurwoning. De maatregelen die worden genomen, lijken onvoldoende te zijn. Om scheefwonen tegen te gaan mogen de huren worden verhoogd van mensen met een inkomen tussen de 33.000 en 43.000 euro (met 1 procent) en boven de 43.000 euro (met 5 procent), maar het is niet gezegd dat hiermee de problemen zijn opgelost. Het gat tussen de prijs van sociale huurwoningen en vrijesectorwoningen is zo groot dat scheefwoners niet op stel en sprong hun verhuisdozen zullen pakken. Ook wordt het nog minder aantrekkelijk voor starters om een huis te kopen. Hierdoor zullen zij niet snel vertrekken uit hun huurwoning.

Hopelijk neemt een nieuw kabinet deze problemen serieus. Tot die tijd zouden corporaties in de stad zelf iets kunnen ondernemen door de maximumleeftijd voor jongerenwoningen te verhogen en tijdelijke woningen ook aan te bieden aan pas afgestudeerden. Ondertussen blijf ik tegen beter weten in op de site van Woningnet kijken. Galerijwoning in Purmerend. Slaagkans: zeer laag. ■

Dit artikel verscheen eerder als ingezonden bijdrage in *NRC Handelsblad*, zaterdag 2 juni 2012.

ven.’ Elke maand komt er gemiddeld één betaalbaar huis vrij.

En de vrije sector dan? Als ik snel een baan vind, kan ik best een woning van meer dan 664,66 euro betalen, dacht ik. Helaas – in de vrije sector liggen de huurprijzen niet alleen een stuk boven de genoemde grens (waardoor de huur zelden onder de achthonderd euro uitkomt), ook moet je een minimumjaarincome hebben van 34.085 euro. Alleen een tandarts verdient zo snel zo veel.

Een huis kopen is al helemaal ondenkbaar. Ik heb nog geen vast inkomen en zal dus geen lening kunnen krijgen. Wel ken ik mensen die met hulp van hun ouders een kleine studio kopen, maar dat is geen langetermijnoplossing. Als je bijvoorbeeld na twee jaar wil samenwonen, moet je het huis weer verkopen – met het risico dat de prijs ervan is gedaald.

Aleid Truijens waarschuwde afgelopen woensdag in *de Volkskrant* voor een uittocht van pas afgestudeerden uit de stad. De mensen om mij heen, die ook hun studies afronden, wonen nog in

Amsterdam. Vaak is hun situatie evenwel niet ideaal. De één betaalt te veel huur (en snoept zo haar startkapitaal op), anderen wonen op hun 28ste nog in een studentenhuis of bij een hospita. Een enkeling heeft een betaalbaar huis via ‘een bevriende makelaar’ of een andere geheimzinnige sluiproute. Voor een woning ben je als pas afgestudeerde aangewezen op geld, connecties of geluk.

Voorlopig ziet het er voor mij niet goed uit – en ik ben dan nog een zogeheten

STANDPUNT WONEN

Een goed en betaalbaar huis in een leuke wijk moet weer voor iedereen weggelegd zijn. Ook voor jongeren en starters.

Enkele maatregelen die de PvdA voorstelt:

- De hypotheekrenteaftrek wordt eerlijk hervormd: Vanaf 2013 wordt het maximale tarief van 52 procent waartegen men nu kan aftrekken, stapsgewijs verlaagd naar een voor ieder gelijk aftrektarief van 30 procent.
- We schaffen de overdrachtsbelasting voor starters af. Voor alle andere kopers verlagen we hem naar 2 procent.
- Bij nieuwbouwprojecten is tenminste 30 procent van de woningen voor starters.
- Er worden de komende jaren veel goede huurwoningen bijgebouwd, met de mogelijkheid die later om te zetten naar koopwoningen.

33

Bij Only Friends ben je goed, zoals je bent

34

Kinderen met een aangepaste rolstoel, een stoornis in de groeiontwikkeling of syndroom van Down kunnen bij sportclub Only Friends in het Ronald McDonald Centre kiezen uit zeventien verschillende sporten. Of ze nou bewegen of stilstaan. **‘Ze hebben plezier en horen erbij.’**

Hun knieën raken elkaar, hij kietelt haar in de nek, zij giert het uit. Dennis (19) en Djurney (16) zijn dé lovebirds van sportclub Only Friends. Niet veel later moeten ze het onderonsje staken, het is tijd voor de streetdances. Op de maat van de muziek gooien ze hun borst vooruit en zwaaien ze met hun armen.

Achter hen zoekt een jongen tijdens het uitvoeren van de choreografie steun bij zijn sportrollator. Naast hem draait een meisje met het syndroom van Down om haar as. Only Friends is geen gewone sportclub, maar gericht op kinderen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking. Ook kinderen met een chronische ziekte zijn welkom. Sinds twee jaar huist de sportclub in een imposant glazen sportcomplex in Amsterdam Noord: het Ronald McDonald Centre. Het motto van Only Friends: je bent goed, zoals je bent. Jarenlang zag Djurney haar oudere broer wekelijks vertrekken naar de

voetbaltraining, zij kon daar alleen van dromen. Nu kan ze zelf kiezen uit een scala aan sporten. Een grote winst, vindt haar moeder Linda Broekhof. ‘Ze zit anders veel thuis. Dingen verzinnen om te doen met zo’n zware, aangepaste rolstoel is niet makkelijk. Restauranttafels zijn te laag en zelfs in een rolstoelhotel zijn we drempels tegengekomen.’

Een eigen club

Twaalf jaar geleden was oprichter Dennis Gebbink op zoek naar een plek waar zijn zoon kon voetballen. Zonder succes. ‘Mijn zoon is geboren met een dubbelzijdige hersenbeschadiging. Mentaal is hij in orde, maar zijn motoriek werkt niet optimaal. Op zijn zevende ging hij voetballen bij gezonde jongetjes. Maar hij was niet zo snel als de rest, werd veel gewisseld en als een wedstrijd echt spannend was, stond hij de hele tijd aan de kant. Zo verloor hij het plezier. Ik ben op zoek gegaan

naar G-voetbal, voetbal voor mensen met een handicap. Het bleek alleen te bestaan voor volwassenen. Dat je zoon-gehandicapt is, is één ding. Dat hij niet dezelfde dingen kan doen als zijn leeftijdsgenoten is vreselijk.’ Fervent voetballer Gebbink besloot daarop zelf een club op te richten. In 2000 gaf hij de eerste Only Friends-voetbaltraining aan negen jongetjes en meisjes met een beperking. Een maand later waren het er twintig, een jaar verder zelfs zestig. Binnen de kortste keren konden de kinderen ook kiezen uit handbal of rolstoelbasketbal.

Droom

Gebbink was nog niet tevreden. ‘We waren altijd en overal te gast. Fijn dat we de sportvelden van voetbalclubs konden gebruiken, maar ik was heel erg afhankelijk van hun middelen en roosters. In 2002 presenteerde ik mijn droom: ik wilde het eerste sportcomplex ter wereld oprichten voor kinderen met een beperking.’ Acht jaar later werd die droom werkelijkheid. De grond pacht hij sindsdien voor een symbolische euro per jaar van het stadsdeel en er is een samenwerking met het Ronald McDonald Kinderfonds op gang gekomen. Zij hebben het Ronald McDonald Centre Only Friends mede mogelijk gemaakt. Gebbink houdt

met behulp van sponsors, 130 vrijwilligers en 50 stagiaires Only Friends draaiende. In 2010 begon Gebbink met 180 leden en 7 sporten, inmiddels staan er ruim 500 leden ingeschreven die uit 17 sporten kunnen kiezen. Van duiken, rolstoelfietsen en voetballen tot tennis en judo.

Opdrukken

Djurney mocht van haar ouders drie sporten kiezen: streetdance, kickboks en basketbal: ‘Maar het liefst ben ik hier elke dag.’ Ze werd geboren met een open ruggetje en het was al snel duidelijk dat ze nooit zou kunnen lopen. Haar moeder: ‘Ik durf haar niet alleen buiten te laten spelen, vanwege haar rolstoel. Bovendien is ze een allemansvriend en voor hetzelfde geld gaat ze met iemand mee. Ze lijkt wijs, maar is verstandelijk beperkt.’ Sinds ze kan sporten bij Only Friends is ze vrolijker en zit ze beter in haar vel, zeggen haar ouders. Ook viel ze vijf kilo af en verbaasde ze de artsen in het ziekenhuis met de kracht die ze in haar armen verwierf. Djurney plaatst haar armen op de wielen van haar rolstoel en demonstreert trots dat ze zichzelf vijf keer achter elkaar kan opdrukken. ‘Ik wil uiteindelijk mijzelf kunnen verplaatsen van de rolstoel naar bank of bed.’ Haar streven is bekend bij de kickboxstrainer en daarom moet ze soms een tandje bijzetten: een paar keer extra opdrukken terwijl ze eigenlijk geen zin meer heeft. Djurney zucht. Broekhof: ‘Dat vind ik juist zo goed. Ze beoefenen hier gewoon echt een sport en niet zo van: je bent gehandicapt, dus laat maar zitten.’

High Five

Gebbink heeft de stellige overtuiging dat elke kind op zijn of haar eigen manier een sport kan uitoefenen. Wie niet kan lopen, oefent bij judo zittend de houtgreep of wordt bij de zwemles in het water getakeld met een tillift. ‘Tegelijkertijd moeten de kinderen de sport wel serieus nemen. Ze zijn niet zelig, dus net als de voetballers bij Ajax mogen ze geen hands maken.’ Op het buitenveld staat een groepje kinderen met sportrollators klaar om de bal af te trappen voor een potje voetbal. In beide doelen is een kind met rolstoel opgesteld. Omdat één van hen zich

nauwelijks kan bewegen, krijgt hij hulp van een jongen met onvolgroeide benen. Kruiend houdt hij even later triomfantelijk de eerste bal tegen. Gebbink: ‘Sommige kinderen staan het hele uur stil. Dat maakt niet uit: ze hebben plezier en horen erbij.’ Hij laat een foto van de achttienjarige Sanne zien. Haar ouders stuurden een bedankbrief. ‘Elke keer snappen wij niet dat er na 18 jaar eindelijk iets is wat Sanne niet alleen echt blij maakt, maar ook toegankelijker,’ schrijven ze. Hoewel het meisje tijdens de voetbaltraining bijna geen stap zet, zit ze na afloop vol energie. ‘Haar gedrag verandert helemaal’.

In het ‘clubhuis’ van het Centre komt June aangerold. ‘Dennis, ik word volgende week achttien!’ Hij geeft haar een high five. Hoewel ze nauwelijks haar benen op kan tillen, vindt June ‘trappen bij kickboksen het leukst’. ‘Ik voel dat ik zelfstandiger word. Sport maakt mij vrolijk.’ Net als haar vriendin Djurney heeft ze een doel: ‘Ik wil mijn brood kunnen smeren en daarna zelf kunnen opeten.’ ■

35

STANDPUNT SPORT

Sport verbreedert. Het leert jonge kinderen spelenderwijs belangrijke sociale vaardigheden.

En sporten is gezond. Het is daarom van groot belang dat zo veel mogelijk mensen sporten.

Enkele maatregelen die de PvdA voorstelt:

- Bij het inrichten van nieuwe wijken wordt 3 procent van de ruimte voor sport en spel gereserveerd.
- Gehandicaptensport wordt voor iedereen met een beperking aangeboden in de buurt.
- Er wordt voor gezorgd dat ook arme kinderen kunnen sporten.
- Alle basisschoolleerlingen hebben recht op gymnastiekles van een vakdocent.

tekst **Jurjen Fedde Wiersma**
beeld **Vincent Boon**

12 vragen aan zes PvdA-kandidaten voor de Tweede Kamer. Nummer 14 op de lijst: **Ahmed Marcouch** (1966).

‘Ik wil meewerken aan de Dutch Dream’

36

Wordt opgetogen van ‘Docenten die hun leerlingen verheffen, die dag en nacht in de weer zijn om hun school tot middelpunt van een pedagogische wijk te maken. Toen ik in Slotervaart aan het werk ging, zat het daar vol met zwakke scholen. Op de allerzwakste school heb ik het voor elkaar gekregen dat een compleet docentencorps vervangen werd wegens slecht werk. Ik heb zelf voor de klas gestaan, ik weet waar leerlingen gelukkig van worden. Leerlingen willen leren. Zo simpel is het.’

Grootste ergernis ‘Leraren die spijbelen, die hun ambitie verloren hebben, die door hun knieën zakken voor hun leerlingen, straattaal overnemen en dergelijke. Of nog erger, schoolbestuurders die hun glasvezelkabels en schoolgebouwen en hun managementsucces belangrijker vinden dan de leerlingen. In Slotervaart bezocht ik een mbo waar de directeur zei: “Ik ben de directeur, ik heb onderwijsmanagers in dienst, dus ik ga er niet over dat onze leerlingen slecht onderwijs krijgen.”’

In de politiek door ‘Mijn vader ging naar het arbeidsbureau voor werk en kwam terug met een uitkering. Ik zag mijn trotse vader veranderen in een wachtende man. Toen wist ik, dat moet anders in Nederland. Wie geen werk kan vinden, moet opnieuw in de boeken duiken, leren voor een nieuwe baan,

omscholing aangeboden krijgen voor werk waar wél vraag naar is.’

Drijfveer ‘Om mee te werken aan de *Dutch Dream*, een Nederland waar mensen van een dubbeltje een kwartje worden, stap voor stap – in de klas en later van werk naar werk. Alle basisvoorzieningen van de overheid moeten daarop gericht zijn, ook de veiligheid op straat.’

Favoriete acteur/actrice ‘Nasrdin Dchar. Hij stal mijn hart toen hij het Gouden Kalf kreeg en zijn ouders bedankte. Ik was zo trots op Nederland. Ik dacht: ja, dit kan in Nederland. Als je goed bent en de hoofdprijs verdient, dan krijg je die.’

Favoriete site/blog ‘Sorry voor Geenstijl.nl, daar moet ik soms enorm om lachen en humor is kostbaar, maar mijn favoriet is toch nu.nl. Ik wil gewoon het nieuws volgen.’

Favoriete boek ‘*De Koran*. Vooral het besef dat de mens is geschapen naar het evenbeeld van God en dat God de mens gebiedt te leren, om te beginnen de natuurwetten. De mens is niet afhankelijk van het lot, de mens is het aan zijn schepper verplicht om zijn leven in eigen hand te nemen. Dat kan hij als hij leert. Of zij, natuurlijk. Ik was ook enorm getroffen door *Een dorpsleven*

van Amos Oz. Ik ontdekte dat een dorp in Israël enorm leek op het dorp uit Marokko, waar ik vandaan kom.’

Eigenlijk een PvdA’er ‘Jolande Sap. Zij is ook zo iemand met het besef dat je door veel te leren en hard te werken een eigen leven kunt opbouwen. En nu komt het, dat je meer doet dan louter en alleen aan zelfontplooiing, dat je anderen meeneemt en je inzet voor de samenleving. Niet door aan mensen te sjoeren en te trekken, maar door naar ze toe te komen en hen voor te leven.’

Spijt van ‘Dat ik mijn vader niet het hemd van zijn lijf heb gevraagd over alles wat maar enigszins met mijn moeder te maken heeft. Zodat ik haar via mijn vader gekend zou hebben.’

Slechte regeling ‘Megafusies van scholen is funest gebleken voor leerlingen, vooral in wijken waar kinderen veel structuur nodig hebben, omdat ze die thuis niet geboden wordt.’

Morgen invoeren ‘Gehalveerde schoolklassen. *Need I say more?*’

Veel te danken aan ‘Mijn oma, zij heeft mij geleerd lief te hebben, om mij te hechten aan anderen.’ ■

twitter: [@ahmedmarcouch](https://twitter.com/ahmedmarcouch)
facebook.com/ahmed.marcouch

De Pen van Ahmed Marcouch.
‘Toen ik 10 jaar was, hield ik voor het eerst van mijn leven een pen vast. Daar had ik altijd al naar verlangd en nu was het zo ver. Ik was 10 en ik was in Nederland. Ik zat in een echte klas, op school, ik mocht leren schrijven en leren lezen. Ik was diep, diep en diep gelukkig. Ik werd zelfs in stilte verliefd op de juf en ik ben haar nooit vergeten.’

‘Ik heb zelf voor de klas gestaan, ik weet waar leerlingen gelukkig van worden’

samenstelling Jan Schuurman Hess en Jurjen Fedde Wiersma
beeld Nationale Beeldbank

Sinds eeuwen leven naast elkaar de kromge-
groeide boeren / De paarden, de koeien, de kater
en de hond / Het gele koren, de rode aarde /
De boer, hij bidt en steekt zijn spade in de grond

Tröckener Kecks, tekst: Jan Cremer

*Denkend aan Holland / zie ik breede rivieren
Traag door oneindig laagland gaan*
Hendrik Marsman

**Laten we dansen, m'n liefste
Dansen aan zee
Een afscheidswals aan
de waterlijn**

BLØF

*Grave, dat is groen land/
En water, dat draagt mij thuis.
'Grave, beneden de sluis'.*

Ida Gerhardt

Koeien in de wei, en dufkes op de Dam / Het moak nie ut, as ge moar happy ben man!

Def P & Beatbusters

**Ruw en laag wandelt de regen/
waarheen zijn de lichte dagen gegaan
Waar zijn de wolken gebleven/
alles is stom en van steen**

Lucebert

*Al scheppend zag God neer uit den hoge en scheidde toen het natte van het droge
Dat hoeft hier niet. Bij ons schept Waterstaat water uit land, en land waar water staat*

Kees Stip

Voor zo'n klein land heeft
Nederland een opmerkelijke
hoeveelheid prachtige natuur
die door de jaren heen omschre-
ven is door een bont gezelschap
van zangers en dichters.

Martin Veltman

**Een witte ochtend,
eerste dooi / de lucht wit-
grijs, egaal gespreid
En aan de lange horizon/
welt nu een witte zon.**

M. Vasalis

t Is de waait, t is de hoaver,
t Is t koolzoad in de blui,
t Is de horizon bie Roanum,
vlak noa n dunderbui
Dat is mien laand, mien
Hogelaand...

Ede Staal

*Kijk daar gaan ze met zijn beiden zo
romantisch op de fiets
Door de grote stille heide onderweg
naar iets of niets*

Ivo de Wijs

'Elk nieuw huis zonnepanelen'

tekst Jurjen Fedde Wiersma
beeld Stijn Haanschoten

Van de 21 voorstellen die hij indiende, kwam er één terecht in het
verkiezingsprogramma van de PvdA. **Marco Knol**: 'Zonnepanelen bij
nieuwbouw zijn mooier, goedkoper en het levert ook nog werk op.'

De programmacommissie had leden en niet-leden opgeroepen ideeën online aan te dragen en te stemmen op andermans ideeën. Marco Knol (42), verzuimcoördinator bij een schoonmaakbedrijf, kwam tot 21 voorstellen, waarvan er drie bij de laatste vijftig eindigden. Zijn voorstel zonnepanelen bij nieuwbouw verplicht te stellen was een schot in de roos. 'Tussen droom en daad staan wetten in de weg en praktische bezwaren,' haalt Knol de Vlaamse dichter en romanschrijver Willem Elsschot aan. Die wetten ziet Knol amper bij zijn voorstel, bezwaren evenmin. 'Het kost de overheid geen geld en er hoeft dus geen wet voor te worden gewijzigd. Het is goedkoper om het meteen te doen en het ziet er mooier, minder opvallend, uit dan dat zo'n paneel er later op wordt gezet. Bovendien levert het bergen werk op, voor de productie, het onderhoud, de export, noem het allemaal maar op.' Knol roemt de wijze waarop leden middels het zogenoemde

crowdsourcing vandaag de dag betrokken worden bij de gedachtevorming binnen de partij. 'Je kunt ideeën spuien en erover discussiëren op een tijdstip dat jou uitkomt, en je hoeft niet stad en land af te reizen om je zegje te doen in achterafzaaltjes.' Na in de jaren negentig als Jonge Socialist actief te zijn geweest, was hij de politiek de laatste jaren een beetje zat. Het nieuwe duo Samsom-Spekman noemt hij bemoedigend. 'Daar kun je het ook goed mee oneens zijn, zonder dat je het gevoel hebt dat je in

het ootje wordt genomen.' De geboren en getogen Utrechter werkt niet in de branche en heeft zelf geen zonnepanelen ('Ligt aan m'n appartementencomplex, niet aan mij'), maar is wel van jongs af aan geïnteresseerd in duurzaamheid. De Nederlandse overheid zou eindelijk eens de schouders eronder moeten zetten om niet nog verder achterop te raken bij duurzaamheidtoppers als Duitsland en Denemarken, zou Knol van de daken – met verplicht zonnepaneel – willen schreeuwen. ■

STANDPUNT NATUUR EN DUURZAAMHEID

Duurzaamheid biedt kansen op groei, nieuwe banen en innovatie. Wij kunnen wereldspeler zijn op het gebied van duurzame energie. De PvdA streeft ernaar dat Nederland in 2050 een 100 procent duurzame energieproductie heeft. Enkele maatregelen die de PvdA voorstelt:

- We stellen energieopwekking voor eigen gebruik vrij van energiebelasting.
- Zonnepanelen vanaf 2015 standaard verplicht bij nieuwbouw woning
- Er komt een nieuwe Wet Mooi Nederland. Deze wet beschermt natuurgebieden, planten en diersoorten.
- We pakken illegale en dierenvriendelijke praktijken in slachterijen aan.

tekst **Stef Verhoeven**
 beeld **De Beeldredactie**

Iedere ouder heeft recht op kinderbijslag. Dat klinkt heel **rechtvaardig**, maar is het dat eigenlijk wel?

‘Krijgt Máxima ook kinderbijslag?’

Veronica Lucassen (1960), alleenstaande moeder van dochter Arlene, is docent drama en werkt als zelfstandig ondernemer.

‘Het is altijd een welkome aanvulling geweest’

‘Mijn leven heeft altijd aan elkaar gehangen van kleine baantjes. Dat is inherent aan mijn vak als dramadocent: kleine aanstellingen op verschillende scholen in het land. Ik zag soms een paar honderd leerlingen in de week en verdiende daar net genoeg mee om het huishouden draaiend te houden. Mijn toenmalige partner was kunstenaar. Hij verkocht af en toe een schilderij en deed hier en daar een klusje, maar voor het inkomen was ik alleen verantwoordelijk. Ik was er ook wel trots op. Toch was het moeilijk te combineren: de zorg voor mijn dochter en vriend en het vele werk. Op een dag ging ik naar mijn werk en een collega vroeg: “Hoe gaat het eigenlijk met jou?” Toen knapte er iets. Ik werd overspannen verklaard en voor ik het wist zat ik in de WAO. Achteraf heb ik het gevoel dat ik daar in ben gepraat, maar ik was toen niet bij machte daar iets aan te veranderen. Het basisbedrag van 890 euro gaf ook wel rust. Ik kon er zijn voor mijn dochter, ik kon de huur betalen en boodschappen doen. De kinderbijslag is altijd een welkome aanvulling geweest. Ik betaalde er gedeeltelijk de hobby’s van mijn dochter van: gitaarles, circus en klimmen. Geld heb ik altijd ingewikkeld gevonden: ik doe

het met wat ik heb, en dat is nog steeds zo. Maar het liefst verdien ik mijn geld zelf, zonder verantwoording te hoeven afleggen aan keuringsartsen en ambtenaren. Eerlijk gezegd kan ik geen formulier meer zien. Daarom heb ik een paar jaar geleden bij een herkeuring aangegeven dat ik mijn eigen bedrijf wilde beginnen. Met *Didactrice.nl* maak ik nu kleine voorstellingen voor peuters over de lente, sinterklaas of ziek zijn. Spelend leren noem ik dat. Het is ontzettend leuk om te doen, maar wel moeilijk om er een inkomen mee te verdienen. De laatste jaren zorg ik daarom ook voor twee gehandicapte kinderen die intensieve begeleiding nodig hebben. De ouders betalen me uit hun persoonsgebonden budget (pgb). Zo probeer ik maandelijks 800 euro bij elkaar te verdienen. Ik weet: dat is niet veel maar ik voel me er beter bij. Geld moet niet ten koste gaan van mezelf. Mijn dochter is inmiddels 18 en verdient nu zelf geld met bijbaantjes en babysitten. Ze is net zo spaarzaam en creatief als ik. Ze maakt haar eigen kleren en kan fantastisch koken. We redden het samen wel. Heeft prinses Máxima trouwens ook recht op kinderbijslag? Best gek, eigenlijk.’ ■

STANDPUNT KINDERBIJSLAG

De PvdA maakt de kinderbijslag inkomensafhankelijk om de koopkracht van ouders en kinderen gericht te ondersteunen. Ouders met een hoog salaris zullen hierdoor minder kinderbijslag ontvangen dan ouders met een kleinere portemonnee.

Henk Kouwenhoven (1958), vader van Anna en Judith, zit in de raad van bestuur bij een grote zorgorganisatie in Amsterdam.

Toch onderschatte ik wat kinderen kosten, vooral tot hun veertiende jaar. De kinderbijslag van onze dochters Anna en Judith konden we, zeker in de eerste jaren, prima gebruiken. Vooral het kinderdagverblijf was een flinke aanslag op ons gezinsbudget. Ons uitgavenpatroon vereiste in die jaren enige creativiteit. Kinderkleden ruilen in plaats van kopen, een auto delen met vrienden en eenvoudig vakantie vieren op een Nederlandse camping. Mijn salaris inclusief de kinderbijslag ging helemaal op aan basale levenskosten. Maar met die kinderbijslag is het een vreemd verhaal: het bedrag blijft hetzelfde, ook als je na een tijdje behoorlijk gaat verdienen. Ik werd afdelingsmanager en kreeg zomaar maandelijks 600 gulden “coördinatie toeslag” extra. Een paar jaar later werd ik directeur van een onderzoeksorganisatie en verdiende ik zo’n 75.000 euro per jaar. Nu ben ik lid van de raad van bestuur van een grote zorgorganisatie in Amsterdam en verdien ik buitengewoon goed. Is bij twee keer modaal en hoger die kinderbijslag nog nodig? Eerlijk gezegd vind ik van niet. Het is leuk hoor, je kunt het geld op een spaarrekening van de kinderen zetten, maar als je er nuchter over nadenkt, moet je concluderen dat het systeem hybride is. Mijn solidaire regel zou zijn: geen kinderbijslag, tenzij je het nodig hebt. Gebruik dat geld voor mensen die het echt nodig hebben.’

‘Alleen als je het echt nodig hebt’

‘De dag waarop ik mijn eerste echte salaris ontving, kan ik me nog goed herinneren. Ik had vervangende dienstplicht gedaan bij een patiëntenorganisatie en kreeg daar 980 gulden voor. Toen de organisatie me in dienst nam, stond er ineens het dubbele bedrag op mijn salarisstrook. Veel geld vond ik dat. Het was genoeg om mijn inmiddels zwangere vriendin officieel ten huwelijk te vragen.

42

Rauwe muziek, het liefs zo hard mogelijk, daar houdt de **PvdA-partijvoorzitter** van. Hoewel, hij maakt ook wel uitzonderingen. 'Als er herinneringen aan vastzitten, krijgt het waarde.'

‘Van **Nirvana** word ik ongekend vrolijk’

43

Op het partijbureau trakteert PvdA-partijvoorzitter Hans Spekman zijn collega's zo nu en dan op flink wat decibellen. Liefst zo rauw mogelijk, muziek ontdaan van alle zoetsappigheid. Dead Kennedys, Ice T, of Nirvana, maar ook Amy Winehouse. 'Daar word ik ongekend vrolijk van.' Serene stilte vindt Spekman maar lastig, hij wordt juist rustig van de opzwepende gitaarriffs van Rage Against the machine. Hoe dat komt? 'Ik heb een fascinatie voor het rauwe leven. Dat heeft met mijn verleden te maken. Mijn zus Barbara werd raar aangekeken omdat ze psychiatrisch patiënt was, maar tegelijkertijd vond ik haar dapper.

Hoe ze een voetreis maakte naar Israël bijvoorbeeld en anders durfde te zijn dan de rest. Ik heb helemaal niks met mensen die zich gedragen zoals anderen dat van hen verwachten. De wereld van opsmuk. En dat geldt ook voor de muziek. Neem Frank Zappa; ik ken geen enkel bandje wat ook maar enigszins op hem lijkt.'

Disco

Met muziek kwam Spekman al vroeg in aanraking. Zijn moeder zong strijdliederen in een koor en was dol op de nummers van Wietke van Dort. Zijn eigen muzieksmaak begon zich te ontwikkelen in de puberteit. Keihard

UFO, Van Halen of Rush op de koptelefoon. Toch kan Spekman zo af en toe wel iets zoets waarderen. Duran Duran of Madonna, omdat hij en zijn vrienden dat draaiden tijdens discoavondjes in Zevenhuizen. Of het laatste rondje, van André Hazes wanneer het sluitingstijd was. 'Als er herinneringen aan vastzitten, krijgt het waarde.'

Dorpskroeg

En dan de Lambada. In het jaar dat dat nummer de hitlijsten beklom, had Spekman net zijn vrouw leren kennen. Liftend gingen ze naar de Ardennen, vastbesloten om te gaan wildkamperen. Dat bleek lastiger dan verwacht.

'Als ik Hair in onze huiskamer hoor, weet ik dat ik op het verkeerde pad zit.'

Alle paddenstoelen leken op elkaar en het speciaal voor de gelegenheid aangeschafte paddenstoelenboek bood geen soelaas. Hongerig zochten ze uiteindelijk toch de dorpskroeg op. 'Allemaal mensen met halve gebitten. Een troosteloze bedoening, maar dat veranderde hele-

maal toen op de jukebox de Lambada werd opgezet. Dan was het feest en ging iedereen dansen. Muziek kan zo veel betekenen voor de sfeer.' ■

twitter: @hansspekman
facebook.com/hans.spekman

De playlist van Hans

The Doors – People are strange

People are strange when you're a stranger, faces look ugly when you're alone. No one remembers your name.

'Ik ben gefascineerd door afwijkingen, hoe je met mensen omgaat die anders zijn dan jijzelf. Dat komt natuurlijk door de ervaringen met mijn zus Barbara. Ik hield zielsveel van haar, maar als kind hoopte ik uit radeloosheid na haar zoveelste zelfmoordpoging soms ook dat ze doodging. Ik had het mis. Een paar jaar voordat mijn zus daadwerkelijk overleed, was ze opeens weer Barbara. Toen heb ik gezien dat iemand die 25 jaar het spoor bijster was – heroïneverslaafd en geestelijk de weg kwijt – er toch ineens weer bij kan komen. Als mijn moeder niet had vastgehouden aan haar dochter, had Barbara die laatste jaren niet meer gehad en wij ook niet. Ik heb de absolute wens om een brug te slaan naar mensen die anders zijn, en ze niet uit te kotsen.'

Dead Kennedys – Kill the poor

Jobless millions whisked away. At last we have more room to play. All systems go to kill the poor tonight.

'Een nummer tegen de machinatie, over hoe sommigen over de rug van anderen rijk en machtig worden. Of we de teksten echt begrepen in mijn puberteit weet ik niet, we snapten wel dat het een en al opstandigheid was.'

Rage against the machine – Killing in the name

Fuck you, I won't do what you tell me...

'Nog zo één. Zo van "ik leef mijn leven en ik doe het op mijn manier". Ik ben nooit gezagsgetrouw geweest, militaire dienst was dan ook niks voor mij. Ik heb een vervangende maatschappelijke dienstplicht gedaan. Dat ontbreken van gezagsgetrouwheid is ook de reden dat ik goed bij de PvdA pas. De PvdA is geen hiërarchische partij. Ik vind het wel pijnlijk om te zien dat we zo op elkaar zitten te fitten, maar het is ook de kracht van de partij: openlijk het debat met elkaar aan gaan.'

John Lennon – Working class hero

As soon as you're born they make you feel small, by giving you're no time instead of it all, till the pain is so big you feel nothing at all

'Lennon beschrijft heel mooi hoe mensen wel mee willen doen, maar toch op een zijspoor worden gezet vanwege bijvoorbeeld hun achtergrond. En de worsteling die daarbij hoort. Wat in dit nummer wordt beschreven is een van mijn drijfveren om politiek actief te zijn. Tegen de willekeur van het gezag. Het is bijvoorbeeld niet eerlijk dat er in de ene buurt allemaal ellende wordt gestapeld, terwijl de andere buurt gespaard blijft omdat daar toevallig mensen wonen die een goede lobby op kunnen zetten.'

Pink Floyd – Another brick in the wall

We don't need no education, we don't need no thought control

'Ik was bij het concert van Roger Waters, de frontman, in Berlijn na de val van de muur, maar ik luisterde vooral naar

dit nummer als ik baalde van school. Ik had het idee dat veel onderwerpen niet boeiend waren en dat er na schooltijd meer te leren viel. Als mijn kinderen alle rivieren in China moeten leren, denk ik nog steeds weleens: waar is dat nou goed voor.'

De stem des volks – Morgenrood

Weldra is voor alle volken 't schitterend zonlicht opgestaan

'Deze sociaaldemocratische klassieker is een lied van hoop op een betere wereld. Ik moet dan denken aan alle verworvenheden van de afgelopen eeuw. Mijn moeder moest op haar elfde nog van school af om spruitjes te gaan plukken. Toch hebben de sociaaldemocraten het de afgelopen vijftien jaar uit hun vingers laten glippen. De financiële markten grepen de macht met allerlei ingewikkelde financiële constructies als gevolg. We moeten nu opstaan en die macht herwinnen. Dat kan alleen maar als de sociaaldemocraten internationaal gaan samenwerken. Daarnaast heeft het nummer een persoonlijke betekenis, het is gedraaid op de begrafenis van mijn twee zussen en mijn moeder. Ik vind het een mooie tekst en verdriet kan ook mooi zijn. Mijn overgebleven zus Anneke en ik hadden het gevoel dat we hun adrenaline erbij kregen en dat we daardoor nog beter ons best moesten doen.'

Musical Hair – Easy to be hard

Especially people who care about strangers, who say they care about social injustice. Do you only care about the bleeding crowd? How about a needing friend, I need a friend.

'Je kunt prachtig spreken over mooie idealen, maar als je de mensen die je na staan verwaarloost, zijn die idealen niks waard. Ik lees soms in de krant dat er een oude vrouw is gevonden die al twee jaar dood lag in haar flatje, en denk dan: als iedereen er nou voor zorgt dat het de volgende keer niet zijn of haar buurvrouw is. Met mijn vrouw heb ik afgesproken dat ze dit nummer opzet, als ik er thuis niet meer met mijn hoofd bij ben doordat ik te actief ben voor de partij. Als ik Hair in onze huiskamer hoor, weet ik: ik zit op het verkeerde pad.'

Peter Blanker – Egeltje

De egel dacht: 'hier lig ik nou, al was het dan mijn fout, 't blijkt dat de mens vandaag de dag meer van zijn banden houdt'.

'Het eerste muziekje waar ik van moest huilen toen ik vijf was. Egeltje wordt platgereden en de automobilist bekommert zich alleen om zijn leuke banden. Mijn vader is overleden toen ik één was, dus ik was al jong bezig met de dood. Op mijn zevende vroeg ik aan mijn moeder: "Als ik nou dood ga, wil ik dat jullie Egeltje draaien en dat ik een blaaspijpje meekrijg." Je weet wel zo één waar je pijltjes mee schiet. Ik was bang om schijn dood te zijn. Ik had bedacht dat ik met zo'n pijpje in ieder geval nog naar lucht kon happen in de kist.'

Beluister de playlist van Hans op Spotify:
<http://spoti.fi/M84PCR>

12 vragen aan zes PvdA-kandidaten voor de Tweede Kamer. Nummer 3 op de lijst: **Ronald Plasterk** (1957).

‘Een sociaaldemocraat is een liberaal die het echt meent’

46

Wordt opgetogen van ‘Als politicus realiseer je je soms niet wat je voor mensen individueel kunt betekenen. Ik kreeg laatst een brief van een jongeman die uit een gezin van Jehova’s Getuigen kwam, en door zijn familie was verstoten toen hij uit de kast kwam. Jaren van worsteling. Hij schreef dat hij in die jaren er altijd zo’n steun aan had gehad, dat ik was opgekomen voor homo’s. Daar sta je niet bij stil, en dat is maar beter ook, maar het is wel mooi om eens te horen.’

Grootste ergernis ‘Mensen die de hele treinreis de een na de ander met luide stem zitten te bellen. Een telefoontje aannemen is wat anders.’

In de politiek door ‘In de tijd dat ik politiek actief werd, was Joop den Uyl de held. Erudiet, intellectueel, en tegelijk van en voor het volk.’

Drijfveer ‘Ik heb vanaf mijn studententijd naast de wetenschap, die 25 jaar voor mij de hoofdlijn was, een gelijktijdige interesse gehad voor de politiek. Ik zat een paar jaar in de gemeenteraad van Leiden, ben secretaris van de afdeling geweest en lokaal campagneleider bij diverse verkiezingen. Toen ik voor mijn werk in Amerika ging wonen, stopte dat. Twintig jaar later, ik was toen hoogleraar in de biologie, is die interesse weer bovengekomen.

Eigenlijk doordat ik in de krant en op de tv columns had over politiek.’

Favoriete acteur/actrice ‘Moeilijk om er een te kiezen. Linda van Dyck is een oude vriendin, van wie ik alle premières bijwoon, dus laat ik die noemen.’

Favoriete site/blog ‘Sinds kort Twitter. Vijf jaar geleden zag ik Maxime Verhagen ermee beginnen, ik besloot het niet te gaan doen. Nu doe ik het sinds drie maanden, en het is een mooi medium om contact te hebben. Je zit dicht op het nieuws, en je hebt soms, ondanks het strakke formaat, interessante puntige discussies.’

Eigenlijk een PvdA’er ‘Ik plaag liberalen wel eens door te zeggen: “Een sociaaldemocraat is een liberaal die het echt meent.” Vrijheid is het hoogste goed, vind ik, maar dan ook echt vrijheid voor iedereen, en niet alleen voor de mensen die met hun geld vrijheid, veiligheid, zorg en onderwijs kunnen kopen.’

Spijt van ‘Ach, ik heb heel lang geleden wel eens een relatie beëindigd op een manier die geen schoonheidsprijs verdiende. Maar over het algemeen heb je niet zo veel aan spijt. Fouten erkennen is wat anders, dat moet je eerlijk doen en daar moet je van leren.’

Slechte en goede regeling ‘De onbeperkte hypotheekrenteaftrek is een slechte regeling. Ooit bedoeld als ondersteuning om een huis te kopen. En nu ook een subsidie aan rijke mensen, betaald door de rest. Had al veel eerder wat aan veranderd moeten worden, en nog willen VVD en D66 geen plafond aanbrengen in de aftrek. Ons stelsel van gratis funderend onderwijs, in principe van gelijke kwaliteit ongeacht het inkomen van de ouders, daar mogen we trots op zijn. Ik heb oud-collega’s die om die reden na jaren wonen in het buitenland, toch weer naar Nederland kwamen.’

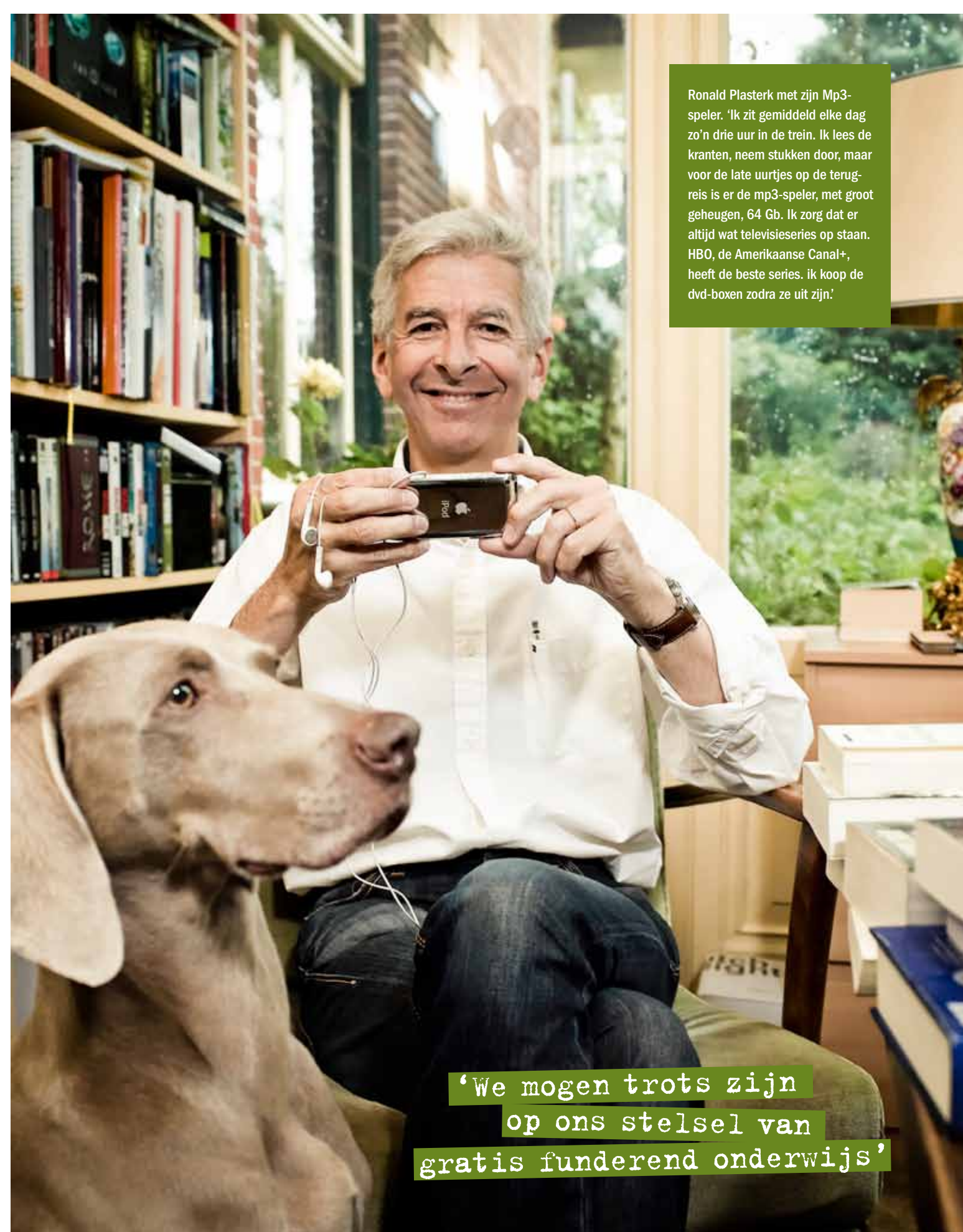
Morgen meteen invoeren ‘Seizoen 5 van *Mad Men* op dvd.’

Veel te danken aan ‘Ik heb op school een paar heel goede leraren gehad. Die blijven je je hele leven bij.’

In het vliegtuig naast ‘We gaan elk jaar rond de kerst met onze zonen, die in Amsterdam studeren en wonen, een weekje skiën. Dan gaan we via een vlucht naar Geneve. Die week in de sneeuw is altijd fantastisch, dus op die vlucht verheug ik me.’ ■

twitter: **@RPlasterk**
facebook.com/**RonaldPlasterk**

Ronald Plasterk met zijn Mp3-speler. ‘Ik zit gemiddeld elke dag zo’n drie uur in de trein. Ik lees de kranten, neem stukken door, maar voor de late uurtjes op de terugreis is er de mp3-speler, met groot geheugen, 64 Gb. Ik zorg dat er altijd wat televisieseries op staan. HBO, de Amerikaanse Canal+, heeft de beste series. Ik koop de dvd-boxen zodra ze uit zijn.’

‘We mogen trots zijn op ons stelsel van gratis funderend onderwijs’

Onze helden

in de frontlinie

Monique Fonck
Leerkracht
basisonderwijs

Ze onderwijzen onze kinderen, verzorgen zieken en zorgen voor onze veiligheid. Iedere dag weer. Ze zijn van onschatbare waarde voor de samenleving. **Onmisbaar.** Ze verdienen een goed salaris. Om het goede werk dat ze doen, maar ook om ervoor te zorgen dat we ook in de toekomst voldoende goede leraren, verpleegkundigen en agenten hebben. Daarom moet de nullijn voor deze beroepen van tafel.

Hasan Çetiner
Politieagent

Lieke Dingemanse
Huisartsenpost

48

Monique Fonck (53), Amsterdam:
**‘Ons vakmanschap wordt onder-
gewaardeerd’**

‘Ieder kind heeft recht op een fijne jeugd, waarin het zich volop kan ontwikkelen. Ik probeer daar mijn steentje aan bij te dragen. Sinds 1980 ben ik werkzaam in het basisonderwijs, de laatste jaren vooral in groep 7 en 8. Het begeleiden, de vele gesprekken tijdens de overgang naar het voortgezet onderwijs vind ik heel mooi, de Cito-toets, schoolkeuze, beginnende puberteit. Kinderen hebben zelden een dubbele bodem, ze zijn ruzies of standjes alweer snel vergeten. Je heb veel kre-

diet bij hen, daar moet je zorgvuldig mee omgaan als volwassene. Je krijgt heel veel terug van kinderen! Soms weet je bijna zeker dat het niet goed zal gaan met een kind wanneer het de veilige basisschool met eigen juf of meester, verlaat. Zoiets vind ik het allervervelendst. Dan zou je zo’n kind het liefst onder je hoede houden. Door de jaren heel is vooral de administratie en het vergaderen uitgebreid. Veelal ten goede, maar het is wel tijdrovend en soms te veel. Het *Fingerspitzengefühl* van de leerkracht, vaak het vakmanschap, wordt ondergewaardeerd. Het is namelijk nogal wat om je kind elke dag aan een ander toe te vertrouwen.’

Hasan Çetiner (26), Oosterhout:
**‘Het leukste is een
heterdaadje’**

‘De diversiteit en het onvoorspelbare karakter van het werk, de onregelmatigheid, de betrokkenheid bij de maatschappij, de interactie met mensen, de hulpverlening, spanning, dit waren allemaal elementen die mij aanspraken toen ik voor dit vak koos. Het aanhouden van mensen schaar ik onder de leukste dingen van het werk, vooral een inbreker op heterdaad betrappen. Ook is het altijd leuk om van mensen terug te krijgen dat zij je dankbaar zijn voor de hulp die jij geboden hebt, bijvoorbeeld na een succesvolle reanimatie. Minder leuke

ervaringen maken natuurlijk ook onderdeel uit van mijn werk. Zo ben ik regelmatig terechtgekomen bij mensen die zelfmoord hebben gepleegd. En ik ben een keer bij een familiedrama geweest. Ik probeer zo veel mogelijk rationeel met mijn werk bezig te zijn, maar als mens word je door dit soort gebeurtenissen toch geraakt. Ik zou het prettig vinden als de schriftelijke werkdruk wordt verminderd. Om twee simpele voorbeelden te noemen: het ouderwetse bonnenboekje vervangen door een digitaal apparaat met ingebouwde printer en dienstvoertuigen voorzien van mobiele werkstations, zodat sommige zaken op straat al afgewerkt kunnen worden. Dit wordt al her en der getest, nu maar hopen dat dit landelijk wordt ingevoerd.’

Lieke Dingemanse (39), Weesp:
**‘Patiënten hebben
last van de
bezuinigingen’**

‘Ik wil voor mensen zorgen en dat goed doen, hoe clichématig het ook klinkt. Je steeds afvragen: hoe zou ik behandeld willen worden, als patiënt en als mens. Wat het ontzettend lastig maakt, is dat je altijd onder tijdsdruk staat. Er moet veel in korte tijd en ja, ook in de zorg draai je productie. Zo heb ik twintig minuten voor een gewone controle, wat nog riant is. Ik merk dat patiënten veel last hebben van de bezuinigingen. Ze overwegen en vragen of medica-

tie wel echt nodig is, of dat een bepaalde verwijzing wel wordt vergoed. En als iets wel wordt vergoed, dan worden daar ontzettend veel voorwaarden aan gehangen, waardoor mensen door de bomen het bos niet meer zien (en ik soms ook niet). De huisartsenzorg is altijd onderhevig geweest aan snelle veranderingen. Dat hoort erbij, maar ik heb de indruk dat het nu wel heel snel gaat. Zeker chronisch zieken leven, nog los van hun ziekte, in voortdurende onzekerheid. Verandering is niet erg, maar er moet ook rust zijn om de veranderingen de kans te geven uit te kristalliseren.’ ■

12 vragen aan zes PvdA-kandidaten voor de Tweede Kamer. Nummer 18 op de lijst: **Lea Bouwmeester** (1979).

‘Als ik iets wil, dan ga ik er ook voor’

50

Wordt opgetogen van ‘Iets voor mensen bereiken dat echt betekenis geeft aan hun leven. En privé word ik heel blij van gezelligheid met vrienden of familie. Ik ben een gezelligheidsmens. Dat geeft mij energie en laat mij voelen wat het belangrijkste is in het leven: geluk!’

Grootste ergernis ‘Mensen die te veel met zichzelf bezig zijn en niet aan anderen denken.’

In de politiek door ‘Het was bij mij geen persoon, maar een concrete aanleiding: gebrek aan voorzieningen voor jongeren. Toen ben ik op zestienjarige leeftijd naar de gemeenteraad gestapt om namens de jongeren meer aandacht en voorzieningen te vragen. Dat is mij nog gelukt ook. Zo leerde ik hoe de politiek werkt. Als snel wilde ik me inzetten voor meer dan jongeren alleen. Zo ben ik via de JS Almere en via de gemeenteraad in de Tweede Kamer gekomen.

Drijfveer ‘Al jong heb ik gemerkt dat de kansen niet eerlijk verdeeld zijn. Dat niet iedereen automatisch mee kan doen. De scheidslijn tussen een goed en minder goed leven is heel dun. Daarom wil ik me inzetten om kansen eerlijker te verdelen, zodat welvaart, rijkdom en daarmee geluk eerlijk worden verdeeld. Zo worden we allemaal een stuk gelukkiger.

Sinds ruim vijf jaar ben ik met veel inzet en plezier Kamerlid. Ik heb veel bereikt voor mensen in een achterstandspositie. Ik ben nog lang niet klaar met mijn werk, ik heb nog heel veel plannen. Daarom ga ik graag door als Kamerlid.’

Favoriete boek ‘Pay it forward (is ook een film) over een jongetje dat als opdracht voor maatschappijleer een plan maakt om de wereld te verbeteren en tijdens een van zijn heldendaden doodgaat. Ik ben niet zo emotioneel, maar hierbij heb ik echt gehuild.’

Eigenlijk een PvdA’er ‘Nine Kooiman van de SP. Ze is vrolijk, gedreven, scherp en een fijne collega om mee samen te werken.’

Spijt van ‘Niets. Mijn motto is “niet geschoten, altijd mis”. Als ik iets wil, dan ga ik er ook voor. Van fouten leer ik, vasthouden aan angst beperkt mij.’

Goede regeling ‘De strenge regels om kinderen van de alcohol af te houden en comazuipen te voorkomen. Niet in de laatste plaats, omdat ik deze regels na vier jaar hard werken in de nieuwe drank- en horecawet heb gekregen.’

Morgen invoeren ‘Preventieve aandacht voor kinderen van ouders met een psychisch of verslavingsprobleem of bijvoorbeeld in detentie. Een stille,

vergeten groep kinderen met veel verdriet. Ze zijn onschuldig, maar wel slachtoffer. Ze verdienen onze steun, om te voorkomen dat het met hen ook misgaat. Daarom heb ik er een initiatief voorstel voor ingediend in de Tweede Kamer.’

Veel te danken aan ‘Mijn ouders, broers en zus. Ik ben in een fijn gezin opgegroeid en kon me ontwikkelen tot wie ik nu ben. We hadden het niet rijk, maar altijd leuk. Ze staan onvoorwaardelijk achter mij. Net zoals mijn vrienden.’

In het vliegtuig naast ‘Madeleine Albright, een vrouw die op 50-jarige leeftijd is verlaten door haar man en toen een politieke carrière is begonnen. En prompt werd ze de eerste vrouwelijke minister van Buitenlandse Zaken in de VS. Een sterke vrouw met doorzettingsvermogen.’

Voor het laatst verliefd ‘Ik ben nog steeds heel erg verliefd op mijn vriend Paul. Hij is mijn steun en toeverlaat. Een man die mij zonder morren ruimte geeft om mijn werk te doen, maar ook zorgt dat er voldoende tijd is voor leuke dingen in het leven.’ ■

twitter: @LeaBouwmeester
facebook.com/lea.bouwmeester

De hardloepschoenen van Lea Bouwmeester. ‘Deze schoenen heb ik altijd bij me. Op mijn zestiende werd ik politiek actief en ging ik ook hardlopen. Ik weet nog steeds niet of dat toeval is. Politiek is hard werken en dat doe ik graag, maar daarom is even helemaal mijn hoofd “leeglopen” ook belangrijk. Daardoor blijf ik energiek, scherp en gedreven. Het helpt moeilijke vraagstukken te ontrafelen en een oplossing te bedenken. En ik blijf ook nog eens in conditie.’

‘Van fouten leer ik, vasthouden aan angst beperkt mij’

tekst **Stef Verhoeven**
 beeld **De Beeldredactie**

Lytse skaal is ús krêft (Kleinschaligheid is onze kracht)

Nuchtere en kleinschalige zorg, dichtbij de mensen. Dat is waar ze bij woonzorggroep **Teatskehûs** in het Friese Blauwhuis goed in zijn. ‘Inhoudelijke extramurale zorgmetingen? Hou toch op!’

52

Mevrouw Van der Meer heeft heimwee, dat mag ik gerust weten. En haar ‘Pietje’ ook. Het bleekgele vogeltje zwijgt al twee weken in alle talen. Heimwee naar Emmeloord hebben ze, waar ze tot veertien dagen geleden nog zelfstandig woonden. ‘Als je 87 bent, ben je eigenlijk te oud om te verhuizen,’ zegt ze. ‘Maar ja, het ging echt niet meer. Ik brak mijn heup na een val en kreeg een belletje op mijn rollator. Dan weet je het wel.’ Ze lacht minnetjes. Haar nieuwe kamer in woonzorggroep Teatskehûs in het Friese dorp Blauwhuis, haar geboorteplek, is bijna ingericht. Een rijke verzameling poppen in zelfgemaakte klederdracht bevolkt de bijzettafels. Enkele onuitgepakte dozen staan nog op de kast. ‘Ik zit als het ware in de overgang,’ lacht ze. ‘Die verhuizing vond ik heel erg. Toch ben ik wel een geluksvogel, want je komt niet meer zo gemakkelijk in dit huis. Ik had maar twee punten, maar tegenwoordig moet je er wel vier hebben.’

Geheimtaal

Voor een kersverse bewoner heeft mevrouw Van der Meer de nieuwe geheimtaal van de zorg al aardig onder de knie. ‘Zzp 2’ betekent: zorgzwaartepakket 2. Er zijn er een tiental van en als je de berichten moet geloven, mag je

binnenkort pas bij zzp 4 naar een instelling als deze. Maar dat kan ook snel weer veranderen, zeggen de medewerkers van Teatskehûs. Naast zzp registreer ik deze middag in mijn zorgwoordenboek: *WLP* (Woon- LeefPlan, voorheen Zorgdossier), *Brondocumenten* (officiële contracten tussen de instelling en de bewoner), *Zorgminuten* (elke zorghandeling is vastgelegd in een vast hoeveelheid zorgminuten), *CIZ* (centraal indicatie- orgaan voor de zorg, 1700 (!) medewerkers), *Evv’er* (Eerst Verantwoordelijke Verzorger, voorheen zuster), *Cura* (systeem ter registratie van de zorghandelingen voor het Zorgkantoor).

Eigenzinnig

Locatiemanager Auke de Jong is een nuchtere Fries met een brede lach, die zegt wat hij denkt. Hij begon dertig jaar geleden als verpleger en is nu locatiemanager van drie zorginstellingen van zorggroep Tellens. Hij heeft in de loop der jaren leren leven met de modegrillen en *newspeak* van het zorgbeleid. Hij zegt: ‘Wij werken bij de mensen thuis, de mensen wonen niet op ons werk.’ Hij bedoelt: de overheid mag ons overspoelen met verplichte metingen, ad hoc beleidsmaatregelen, notatie- en indicatiesystemen en andere bureaucratie,

maar de bewoners van Teatskehûs zullen daar weinig van merken. Daar mogen ze ook niks van merken, vindt de Jong. ‘Wij zijn hier misschien een beetje eigenzinnig in de ogen van beleidsuitvoerders,’ zegt De Jong. ‘Maar soms moet je gewoon zeggen: val ons niet lastig met zogenoemde “zorginhoudelijke metingen voor de extramurale zorg”: hoe vaak is mevrouw Jansen incontinent? Welke medicijnen slikt ze? Heeft ze wonden? Hoe lang? Hoe breed? Alles wordt gemeten en ingetikt. Na een halfjaar krijg je de informatie retour in een statistiek en blijkt alles achterhaald. Sterren, keurmerken... hartstikke leuk allemaal die marktwerking. Maar wie houdt wie nou aan het werk? Ophouden daarmee! De enige reden dat wij hier zijn,’ zegt De Jong stellig, ‘zijn de bewoners. Die moeten goede zorg krijgen en die geven we ze ook.’

Kloppend hart

Woonzorggroep Teatskehûs is het kloppend hart van de kleine katholieke enclave Blauwhuis (600 inwoners). Het oude bejaardenhuis dat half leeg stond, heeft enkele jaren geleden plaatsgemaakt voor een kleinschalig centrum met 25 zorgappartementen en 18 aanleunwoningen. Er zit een kapper, een

53

Riemke Gunstra (links) en Jet Kapelle

pedicure, een toko en een bibliotheek. Het brood voor de maaltijden wordt gekocht bij de plaatselijke bakker, de televisies in het huis komen van de elektronicazaak in het dorp. Het ziekteverzuim in het Teatskehûs ligt op 2 procent. terwijl het landelijk op 4,5 procent ligt. Wie je ook spreekt in het huis – bewoners, aanleuners, evv’ers, activiteitenbegeleiders, de kok, de receptie-niste – ze roemen de sfeer en kleinschaligheid van het huis. Evv’er Wiepie Feenstra (52) is hier op 17-jarige leeftijd ingewerkt door de nonnen. Twaalf jaar geleden is ze als herintreder teruggekomen op Teatskehûs. ‘Je kon in die tijd echt niet zeggen dat je van protestantse hui-ze kwam, dit was een zwaar katholiek huis. Moeder Maria waakte in de kapel en op vrijdag was er vis.’ ‘De vis op vrijdag is gebleven, maar verder is alles veranderd,’ zegt Wiepie. ‘Bij de intake van een nieuwe bewoner moet ik soms wel tien handtekeningen opha-len op tien verschillende brondocumenten. Vroeger was je er vooral voor de zorg voor de mensen. Als ik nu in een half uurtje een oudere heb gewassen en haar benen heb gezwachteld, ben ik daarna een half uur aan het opschrijven wat ik gedaan heb. De receptie voert die gegevens in een systeem. Geen idee eigenlijk waar die naar toe gaan.’

Papieren rompslomp

‘Het gekke is,’ zegt teamleider Riemke Grunstra, ‘dat die papieren rompslomp in de zorg begint te wennen.’ Zij moet ervoor zorgen dat de beschikbare zorgminu-ten goed ingepland worden bij haar goed opgeleide evv’ers. En soms wringt dat. ‘Door de vergrijzing krij-gen we hier steeds meer mensen binnen die eigenlijk 24 uur aandacht en zorg nodig hebben. Het is een gepuzzel met tijd en beschikbare mensen. De acht uur groepsverzorging die we vroeger hadden, kunnen we nu niet meer bemensen.’ Maar geklaagd wordt er weinig in het Teatskehûs. Als Wiepie Feenstra haar ronde heeft gedaan, belt ze gewoon een collega of ze nog kan bijspringen. ‘Ik heb mijn leeftijd mee,’ zegt ze. ‘Het moet allemaal wel

‘Mensen zijn geen apparaten, en verdriet is verdriet; daar kun je geen klok op zetten’

sneller, maar ik kan de aandacht door mijn ervaring slim verdelen. Als bewoners zich in de ochtend zorgvuldig behandeld voelen, bellen ze je in de middag minder snel op.’ Mevrouw Van der Meer begrijpt wel dat de verzorgers meer te doen hebben. ‘Ik heb lang werk met mezelf aankleden, maar het liefst doe ik het zelf,’ zegt ze. ‘Ik heb mijn hele leven op mezelf gewoond en heb me nooit eenzaam gevoeld. In een zaaltje koffie drinken met anderen? Nee, laat mij hier maar lezen en handwerken.’ Maar als even later activiteitenbegeleidster Jet Kapelle haar uitnodigt voor een gespreksgroepje met nieuwkomers, zegt ze meteen ja. ‘Zomaar een rondje lopen met een bewoner, dat past niet meer in een zorg-zwaartepakket,’ zegt Kapelle. ‘Maar mensen zijn geen apparaten, en verdriet is verdriet; daar kun je geen klok op zetten. Ik snap wel dat we de kosten van de zorg in de hand moeten houden, maar dat is ook een kwestie van andere keuzes maken.’

Worst

‘Natuurlijk,’ zegt Auke de Jong, ‘de toenemende vergrijzing is een groot probleem waar we met zijn allen goed over moeten nadenken. In dit huis wonen al drie bewoners die boven de 100 zijn. De burger-meester heeft het er maar druk mee. Mijn grootste probleem is een grillige overheid waar je niet meer op kunt rekenen. Vorig jaar werd ons bijvoorbeeld nog een grote worst voorgehouden met de conve-nantgelden van Geert Wilders en Fleur Agema. Meer handen aan het bed! Investeren in kwaliteit! We hebben het geld met een glimlach apart gezet. En niet onterecht, het wordt nu allemaal weer terugge-draaid.’ ‘Dat is meer dan ergerlijk,’ vindt De Jong. ‘Het gaat mij om een lange termijnbeleid en een visie waar je als organisatie op kunt sturen. Er wordt zo slecht geluisterd naar het werkveld. Politici – van links tot rechts – moeten begrijpen dat je op incidentenpolitiek geen beleid kunt maken.’ Wat hij zelf gaat stemmen op 12 september? Hij weet het oprecht nog niet. ‘Mijn grootste vrees is een afstraffing van de kiezers met veel proteststemmen. Weer een vleugellam kabinet, dat is het echte doemscenario voor de zorg.’ ■

STANDPUNT ZORG

Niet langer bepaalt marktwerking en concurrentie de inrichting van de zorg. De PvdA organiseert de zorg dicht bij mensen. Zorg moet voor iedereen toegan-kelijk zijn, ook voor mensen met een kleine portemonnee. Enkele maatregelen die de PvdA voorstelt:

- We behouden de inzet van het persoonsgebonden budget (pgb).
- De eigen bijdrage voor Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) draaien we terug
- Inkomensafhankelijke premie voor het basispakket en inkomensafhanke-lijke eigen bijdrages en eigen risico.

tekst & beeld Ronald Hoeben

Simply red

Rood is in alle opzichten een aantrekkelijke kleur, niet in de laatste plaats op het bord. Omdat het zomer is: een selectie van simpele, rode zomergerechten.

Rood is niet alleen de kleur van de PvdA, maar ook die van de liefde en de passie. Een kleur met een aantrek-kingskracht als geen andere, en dat magnetisme ontstaat ook wanneer we rood voedsel zien. Daarin verschillen we niet van de spreeuw die rijpe kersen ziet hangen. Over het algemeen is rood voed-sel gezond. Die bewering kan zelfs wetenschappelijk gestaafd worden, omdat de stof die de rode kleur ver-oorzaakt, de anti-oxydanten lycopeen en anthocyaninen bevat, die bescher-men tegen allerlei agressieve, schade-lijke stoffen.

Je zou denken dat het niet veel roder kan dan een rauwe rode paprika, maar als je een paprika grilt, wordt het rood nog dieper en intenser. Nog dramatischer is de verandering van de smaak en textuur. Na het grillen ver-dwijnt de gladde schil en blijft er een fluweelzachte, olieachtige textuur over met een volle, zoete smaak. Leg de rauwe paprika’s onder de grill of op de barbecue tot er rondom zwarte plekken verschijnen. Laat de hete paprika’s in een plastic zakje of afsluitbaar bakje doorstomen, zodat het velletje er makkelijk afgetrokken kan worden. Verwijder voorzichtig

de zaadlijsten uit de paprika’s en vlei het vruchtvlees op een schaal. Een enkel straaltje van de beste olijfolie eroverheen en je bent klaar. Gegrilde paprika is heerlijk om zo te eten als onderdeel van een voorgerecht, maar kan ook een smaakmaker zijn op sandwiches, in salades of in tomaten-soep.

Na een periode van smakeloze tomaten, die door onze ooster-buren genadeloos als Wasserbomben werden bestempeld, zijn er volop Nederlandse tomaten met smaak te koop. Een lekkere tomaat is al een feest, wanneer je ’m gewoon in plakken snijdt, in het ideale geval hoeft er niet eens peper en zout op. Nauwelijks ingewikkelder dan in plakken snijden is de gehakte tomaat, die in Frankrijk als tomate concassée bekend staat. Breng een pan water aan de kook, kerf de tomaat aan de onderkant kruislings in en laat ’m in het kokende water zakken. Binnen de minuut scheurt het huidje verder open, waarna je de tomaat in koud water dompelt. Het velletje laat zich nu makkelijk verwijderen. Haal de kroon eruit plus het harde stuk dat daaraan vast zit en snij de tomaat

gegrilde paprika

tomaten concassee

tandoori kip

aardbeien

gazpacho

horizontaal door. Verwijder de zaadlijsten met de vinger of een lepeltje en vang via een zeefje het heldere, smaakvolle tomatensap op dat daarbij vrij komt. Snij de tomaat in gelijke blokjes, leg die in een bakje en voeg het heldere tomatensap weer toe. Leg een hoopje van deze gehakte tomaat op een geroosterd stukje zuurdesembrood dat even is ingesmeerd met een rauwe knoflookteen, giet er een dun straaltje olijfolie op en strooi er wat vlokken grof zeezout over.

Indiase tandoori-kruiden zijn kant en klaar in potjes te koop (*Patak*), maar je kunt ook aan de gang gaan met je eigen mix van zwarte peper, djinten, ketoembar, djahe, kruidnagels, paprikapoeder, chiliflakes, kaneel, nootmuskaat en zout. Met deze kruidenmix maak je een **kip** rood en lekker tegelijk. Of je nu een hele of een halve kip hebt of alleen kippenbouten of drumsticks, er moet eerst gemarineerd worden met yoghurt en tandoorikruiden. Het zuur voor de yoghurt zorgt ervoor dat smaak en kleur diep doordringen in het vlees. Er kan gemarineerd worden van een paar uur tot maximaal twee dagen. In de koelkast, dat spreekt. Dan gaat de kip de oven in, onder de grill of op de barbecue. Hou de normale baktijden aan, zorg dat de kip in elk geval genoeg warmte gehad heeft om door en door gaar te worden.

Eigenlijk kan er weinig op tegen de natuursmaak van rijpe **aardbeien** van de volle grond, maar er zijn manieren om die smaak nog te versterken. Met citroensap en blaadjes munt bijvoorbeeld, of met balsamicoazijn en basilicum. De azijn zorgt voor fris zuur, maar brengt ook het zoet naar voren. Was de aardbeien, verwijder de kroontjes, halveer ze en snij ook het witte deel onder de kroon weg. Sprenkel balsamicoazijn over de aardbeien en roer ze voorzichtig door. Laat de azijn minstens een uurtje intrekken en strooi er voor het opdienen dun gesneden basilicum over.

Gazpacho staat gerubriceerd onder de koude soepen, maar je kunt het ook zien als een vloeibare salade. Verfrissend en vol vitaminen.

Ga uit van grote, rijpe tomaten met een volle smaak. De mix van een gazpacho is een zaak van persoonlijke voorkeur, maar de ingrediënten zijn dus (een dubbele hoeveelheid) geschilde tomaat plus geschilden en van zaden ontdane rauwe paprika, komkommer, bleekselderij, een teentje knoflook, wat broodkruim voor de binding en wat cayennepoep voor de pit. Laat alles in de blender tot er een gladde massa ontstaat en zet die minstens een uur in de koelkast om de smaken door te laten trekken. Garneer de soep met basilicum en in miniblokjes gesneden komkommer. ■

DE BUITENLANDSE STEMMER

**Wieteke
Daniëls
woont
in Irak
en stemt
PvdA**

De meeste Nederlanders stemmen gewoon op het stembureau bij hen in de buurt. Voor sommige Nederlanders ligt dit iets ingewikkelder, zoals voor Wieteke Daniëls. Zij werkt in Irak voor Save the Children, een internationale organisatie voor ontwikkelingssamenwerking die zich inzet voor het welzijn van kinderen. 'Ik ben sinds maart 2011 in Irak, waarvan de eerste vier maanden in Baghdad met de Franse hulporganisatie ACTED. Ik werk nu in de Koerdische regio Sulaymaniyah, bij Save the Children. Mijn functie is Program Development and Quality Manager, wat inhoudt dat ik projecten ontwikkel en verantwoordelijk ben voor monitoren en evalueren. Ook rapporteer ik over resultaten aan donoren.

In september zal Daniëls vanuit Irak gaan stemmen, op de PvdA. 'Het is een moeilijke tijd in Nederland en er zullen lastige beslissingen gemaakt moeten worden, maar wel op een eerlijke manier. Ik kies daarom voor de partij die er is voor alle Nederlanders, ongeacht inkomen, leeftijd, afkomst en religie, en die een visie heeft voor een sterker en sociaal Nederland.'

Gelijkwaardigheid is een drijfveer die ik deel met de PvdA, een partij die streeft naar een Nederland met gelijke kansen voor ons allemaal. Daar staat tegenover dat ook iedereen z'n steentje bij moet dragen aan de samenleving. Ieder op z'n eigen manier naar eigen draagkracht; eerlijk delen dus!

Wieteke Daniëls werkt in de regio Sulaymaniyah, Irak voor Save the Children

VEILIGHEID

beeld **Floor Rieder**

Veiligheid is een voorwaarde voor vrijheid. Een veilige buurt is een voorwaarde voor ondernemers om vrij te kunnen ondernemen, voor kinderen om te kunnen spelen, burgers om te leven en voor homo's om te kunnen wonen. Illustrator Floor Rieder verwerkte enkele maatregelen die de PvdA voorstelt, in een fraaie tekening.

Alles wat er in en buiten ons land gebeurt, heeft wel iets met politiek te maken. Alles? Ja, echt alles. Kijk maar om je heen. Politiek en muziek, politiek en sport, politiek en hoe het land is ingericht. Dat alles vormt het thema van deze boeiende kennisquiz. Vind de juiste antwoorden en maak kans op een bijzondere prijs: **het bijwonen van de Troonrede op Prinsjesdag in gezelschap van een van onze Tweede Kamerleden**. Stuur je oplossing voor 12 september naar PvdA, redactie 12, Postbus 1310, 1000 BH Amsterdam of mail je oplossing naar redactie@pvda.nl.

58

De Grote Politieke KENNISQUIZ

POLITIEK EN ARCHITECTUUR

Weet u in welk land de volgende parlamentsgebouwen staan? En weet u ook de stad waar het parlement gevestigd is en de naam van het gebouw?

CRYPTOGRAM

Afgestompte oud-CDA-politicus

Deze PvdA senator heeft veel op zijn zang

Niet de man, maar deze vrouw kom je tegen als je doedmoe bent.

Deze VVD-fractievoorzitter speelt met zijn eigen achternaam

Deze GroenLinks-politica heeft een eigen kanaal dat loopt naar Terneuzen

Bij deze PVV-politica zou je verwachten dat ze wat doorzichtiger zou zijn

Oud-PvdA-premier die paars bereidde

POLITIEK EN LITERATUUR

Hieronder vind je een lijst met titels van boeken geschreven door PvdA-politici. Kunt u de politicus erbij vinden? Als u de letters in de juiste volgorde zet, ontstaat er een woord.

1. Het pantser afleggen
2. Dit land kan zoveel beter
3. Mensenwerk
4. Makke Schapen
5. Getrouwd met de premier
6. Vertrouwen is goed, maar begrijpen is beter
7. Verwarring in het land van Henk en Ingrid
8. Lerend Leven

- I. Peter Rehwinkel
- R. Ruud Koole
- N. Ruud Vreeman
- J. Gerdi Verbeet
- A. Wouter Bos
- E. Willem Vermeend
- P. Jan Pronk
- T. Paul Kalma

POLITIEK EN KOKEN

1. Welke Belgische politicus schreef het kookboek: *Koken met Steve*?
2. Over wie gaat deze passage? Culinair autodidact ... heeft zich laten bijscholen in een mannenkookclub. 'Het geeft je totale ontspanning, omdat je alleen maar met het eten bezig bent. Een goed glas wijn erbij prikkelt de fantasie. Ik neem de telefoon dan niet meer aan.'
3. Wie won in 2010 met zijn risotto met groenten uit de oven de prijs voor het lekkerste vegetarische recept van Stichting Wakker Dier?

POLITIEK EN MENSEN

Op de foto ziet u Diederik Samsom, met naast hem een bekende PvdA-politica. Ze staat nummer 2 op de PvdA kandidatenlijst. Ze had het afgelopen half jaar de moeilijke taak op zich genomen de vakbeweging en het intern verdeelde FNV nieuw leven in te blazen.

Vragen:

1. Hoe heet de nummer 2 op de kandidatenlijst van de PvdA? (6e letter van haar achternaam)
2. Hoe heet de nieuwe voorzitter van de nieuwe vakbond? (Tip: Hij was van 30 november 2006 tot 17 juni 2010 lid van de Tweede Kamer) (1e letter van zijn voornaam)
3. Wie stond er bij de vorige verkiezingen in 2010 op de 2e plek op de kandidatenlijst?

- (2e letter van haar voornaam)
4. Jetta Klijnsma was staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in het kabinet van 18 december 2008 tot 23 februari 2010. Ze kwam in het kabinet omdat haar voorganger burgemeester werd van Rotterdam. Weet u zijn naam? (3e letter van zijn voornaam)
5. Weet u nog wie er in 1986 op nummer 2 stond op de kandidatenlijst, achter lijsttrekker Joop den Uyl? (2 letter van zijn voornaam)
6. Wie is de voorzitter van de PvdA? (2e letter van zijn achternaam)
7. Wie werd er geboren op 10 juli 1971 in Groningen, studeerde aan de Technische Universiteit Delft en zit sinds 2003 in de Tweede Kamer voor de PvdA? (alle letters)

POLITIEK EN CITATEN

Wie heeft het volgende gezegd?

1. 'De begroting is net als een deken in de winter: als de één hem naar zich toe trekt, ligt de ander in de kou.'
2. 'Politiek is een spel en ik probeer het goed te spelen'
3. 'We hebben allemaal één ding gemeen en dat is dat we allemaal een hekel aan de overheid hebben.'
4. 'Rita Verdonk vindt Rutte te soft en zoekt daarom wat Wilders'
5. 'Bemiddelaar: iemand die een krokodil voedsel geeft in de hoop dat die hem het laatst zal opeten.'
6. 'Door hard te werken is nog nooit iemand omgekomen, maar ik denk: "Waarom zou je het risico lopen?"'
7. 'De haan kraait wel, maar het is de hen, die de eieren legt.'
8. 'Politiek zou zonder het slechte geheugen van de mensheid helemaal niet mogelijk zijn.'

- M. Youp van het Hek
- S. Hans van Mierlo
- D. Margareth Thather
- V. Ronald Reagan
- A. Harry Mulisch
- T. Joop den Uyl
- P. Winston Churchill
- E. Ruud Lubbers

POLITIEK EN MUZIEK

In politieke campagnes wordt sinds jaar en dag gebruikgemaakt van campagnesongs. Een lied zegt vaak meer dan duizend verkiezingsbeloften. Overigens zijn niet alle artiesten even blij als hun nummer gebruikt wordt.

Welke partij of kandidaat hoort bij welk campagnenummer:

1. Junkie XL en Henny Vrienten: *Neem mijn hand*
2. Golden Earring: *When The Lady Smiles*
3. Keane: *Everybody's Changing*
4. Bob Fosko en Nico Brandsen: *Een mens is meer*
5. Jay-Z and Kanye West: *Niggas In Paris*
6. Kid rock: *Born free*
7. Marco Borsato: *Rood*
8. Survivor: *Eye of the Tiger*
9. Fleetwood Mac: *Don't stop*

NEDERLAND STERKER & SOCIALER

PvdA

Ons volledige verkiezingsprogramma is te vinden op www.pvda.nl